Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 221. Izven Ljubljane 8 vin. V Ljubljani, v petek, 26. septembra 1913. Leto XLI.

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . . K 28·—
za en mesec „ . . „ 2·20
za Nemčijo celoletno . „ 29·—
za ostalo inozemstvo . „ 35·—
V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . K 24·—
za en mesec „ . . „ 2·—
V upravi prejema mesečno „ 1·70
Sobotna izdaja:
za celo let . . . . . „ 7·—
za Nemčijo celoletno . „ 8·—
za ostalo inozemstvo „ 12·—

SLOVENEC

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . po 15 v
za dvakrat . . . . „ 13 „
za trikrat . . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.
Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.: enostolpna petitvrsta po 18 vin.
Poslano: enostolpna petitvrsta po 30 vin.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev 6/III. Rokopisi se ne vračajo; netrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Slovenski klub in štajerski deželni zbor.

Maribor, dne 25. septembra 1913.

»Slovenski klub« štajerskega deželnega zbora je imel danes v Mariboru pod predsedstvom načelnika dr. Korošca večurno posvetovanje o pogojih, pod katerimi naj bi se omogočilo kratko jesensko zasedanje štajerskega deželnega zbora.

Preden se je začelo posvetovanje, je imel načelnik dr. Korošec nagovor, v katerem je slavil spomin na pokojnega deželnega odbornika g. Fr. Robiča. Z njim je izgubil klub svojega skrbnega očeta in previdnega svetovalca. Člani so govor poslušali stoje in so ob koncu zaklicali njegovemu spominu trikratni »slava«.

Potem se je začelo posvetovanje o delazmožnosti deželnega zbora in se končno sklenilo, da je slovenska delegacija štajerskega deželnega zbora pod gotovimi pogoji ki se nanašajo na kulturno-narodne in gospodarske zahteve slovenskega ljudstva, voljna stvarno sodelovati v sedanjem jesenskem zasedanju.

Posvetovanje je pokazalo, da išče slovensko učiteljstvo v naših poslancih brez vzroka one nasprotnike, kakor jih slikajo nasprotni listi. Naloga celokupnega štajerskega učiteljstva je sedaj, ako hoče zboljšanje svojih gmotnih razmer, da vpliva na nemško večino in sprejme lahko izpolnjive pogoje slovenske štajerske delegacije.

Arnavti proti Srbiji.

(Od našega poročevalca.)

Belgrad, 24. sept.

Stvar je resna.

Dasi imamo le jako malo vesti o borbah, ki se krog Debra vrše med našo armado in Arnavti, je vendar-le jasno, da je stvar jako resna, resnejša, negoli se je moglo prvi hip soditi. Arnavti razpolagajo z najmanj 20 do 30.000 dobro oboroženimi možmi. Pred seboj so prve dni imeli samo 1500 srbskih vojakov, toda sedaj je to število znatno višje in nove čete prihajajo dan za dnem. Kakor sem vem že včeraj poročal, se je 7. polk kralja Petra danes zjutraj odpravil v pobunjene kraje. Dalje so se danes za 6 tednov poklicali pod orožje vsi obvezanci I. poziva predvsem donavske divizije, a nedvomno tudi ostalih.

Srbija pošlje proti Arnavtom 90.000 mož.

Zaenkrat se pošlje proti Arnavtom 90.000 mož s potrebno artiljerijo; v rezervi bo pa pripravljenih še 8 polkov s 40.000 vojaki. To je velika in prevelika moč, ko bo Arnavte v 10 do 15 dneh tako naklestila, da jim nikdar več ne bo prišlo na misel, s puško v roki dvigniti se proti Srbiji, ki jih od začetka vojne hrani s hlebom, brez katerega bi bili že vsi od lakote poginili.

Vojne operacije.

Od Debra so šli Arnavti v dveh kolonah: Proti Kičevu in na drugi strani proti Strugi in Ohridu. Pred Kičevom so zavzeli postojanke dovolj močni oddelki vojske. da zadržujejo nadaljno prodiranje Arnavtov, dokler ne dospe na pomoč ostala vojska, ki se bliža v hitrih pohodih; potem bodo Arnavti v dveh do treh dneh pregnani nazaj v svoje gore.

Koloni, ki se je odpravila proti Strugi, hite iz Bitolja nasproti močnejši oddelki vojske.

Kdo je z Arnavti in za njimi?

Znano je, da se nahajajo v Albaniji bulgarski in še neki drugi oficirji, ki so že dalj časa sistematično pripravljali napad, ki se je pa dokaj zakasnil, — saj bi bil imel biti izvršen v času, ko so bile srbski vojski vezane roke v vojni z Bulgari. V merodajnih srbskih krogih so vedeli za te priprave ter je zato moravska brigada ostala v Debru, da bi eventualni arnavtski napad odbila. Zato se tudi ta brigada ni udeležila vojne z Bulgarijo.

Napad, ki so ga Arnavti izvršili pri Debru, je bil, kakor zatrjujejo visoki vojaški krogi, po vseh pravilih strategije natančno pripravljen in v vseh podrobnostih tako dobro izveden, da je za vsakogar jasno, da je to delo vojaško visoko izobraženih častnikov, ki so morali voditi tudi izvršitev tega načrta, ker bi drugače nekulturni in divji Arnavti nikdar ne mogli kaj takega izpeljati.

Po vsej priliki bo v najkrajšem času mogoče z dokazi v rokah ugotoviti, kdo je Arnavte vzpodbodel k uporu, kdo jih je oborožil, kdo materialno oskrboval in kdo jim je obečal, da pride Debar v meje avtonomne Albanije, ako ga zavzemo. Tedaj se bo videlo, kdo je kriv, da mora Srbija znova mobilizirati in da bodo morali to mobilizacijo s svojo krvjo drago — zelo drago! — plačati tisti, ki so ji dali povod. Arnavti sami sebe peljejo v mesnico in sami sebi naj pripišejo, kar jih bo doletelo.

Lahek obračun.

Eden ministrov je rekel našemu dopisniku, da gibanje Arnavtov srbski vladi ne dela posebnih skrbi. Vlada je odločena, da z energičnimi odredbami napravi konec anarhiji, na katero so Arnavti sicer navajeni, katere pa Srbija v svojih mejah ne more trpeti. Proti Arnavtom se je poslalo dovolj vojske, ki bo z njimi v 10 dneh opravila in primerno kaznovala zlikovce, ki so oplenili in zažgali Debar, Piškopejo, Žirovnico in veliko število vasi.

Kljub tem izjavam vladnih krogov, da jim gibanje Arnavtov ne prizadeva veliko skrbi, je bil vendar ministrski predsednik Pašić poklican s počitnic, da bo na svojem mestu, ko bo srbska vojska, podeča pred sabo zlikovce, prekoračila meje avtonomne Albanije in na njenem teritoriju zavzela vse potrebne važne strategične postojanke.

Arnavtska grozodejstva.

Glasom zanesljivih privatnih vesti Arnavti na svojem pohodu neusmiljeno koljejo krščansko prebivalstvo, ne prizanašajo niti ženam in otrokom. Značilno je, da so pobili celo številne ugledne Arnavte, ki se niso hoteli udeležiti bune, češ, da so se dali od Srbov podkupiti. Ranjene srbske vojake strahovito mrcvarijo, kar je posebno razburilo srbske čete, tako da je pričakovati »krvi do kolena«.

Zadnje vesti. — Arnavti vzeli tudi že Djakovico?

V zadnjem hipu sem dobil privatno obvestilo, da so Arnavti zavzeli že tudi Djakovico, da jih pa v smeri proti Debru že podi srbska vojska.

Ko sem glede teh vesti iskal pojašnjenja na vladi, mi je eden vladnih članov rekel, da je ravno to zasebno slišal tudi on, da pa uradnega obvestila še nima.

Na moje vprašanje, kako bo srbska vojska nastopila proti Arnavtom, mi je odgovoril: »Kakor proti čredi divje horde, ker drugače ne zaslužijo.«

DRŽAVNI ZBOR.

Vlada namerava sklicati državni zbor dne 21. oktobra t. l., a se lahko še ta rok glede na češko-nemška spravna pogajanja, ki jih hoče vlada uvesti, podaljša. Ker ni izključeno, da se skliče zadnje dni oktobra gališki deželni zbor, in če se to posreči, bo državni zbor sklican šele med 22. in 29. oktobrom.

ODSTOP NAČELNIKA GENERALNEGA ŠTABA CONRADA PL. HÖTZENDORFA.

Dunaj, 25. septembra. Budimpeštanski dopisnik »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča, da je vložil Conrad pl. Hötzendorf svojo demisijo in da se ta najbrže sprejme. Motijo se pa tisti, ki sodijo, da je njegov odstop v zvezi z zadnjimi manevri. Prekinjenje manevrov drugi dan je bilo že prej dogovorjeno, kakor tudi nova vaja, kar dokazuje, ker so bila tozadevna povelja že prej tiskana. Že dolgo pred vajami je bilo določeno, da po teh vajah Conrad pl. Hötzendorf odstopi radi neke afere, ki je dvignila pred meseci veliko prahu (vohunstvo v generalnem štabu), a takrat niso hoteli, da Conrad takoj odstopi.

SKLICANJE OGRSKO-HRVAŠKEGA DRŽAVNEGA ZBORA.

Budimpešta, 25. septembra. Grof Tisza se danes ponoči poda na Dunaj, kjer ga cesar v avdienci zasliši. Zvečer zboruje ministrski svet, ki se posvetuje o državnozborskem zasedanju. Ogrsko-hrvaški državni zbor se skliče 8. oktobra.

SOLNOGRAJSKI DEŽELNI ZBOR.

Solnograd, 25. septembra. V današnji seji so odkazali odsekom več poročil, med njimi tudi novi občinski štatut in štatut za mesto Solnograd. Vložen je tudi predlog za ustanovitev triletnih kmečkih nadaljevalnih šol, ki naj na deželi nadomestijo zadnji dve leti ljudske šole.

VOLILNA PREOSNOVA V TIROLSKEM DEŽELNEM ZBORU.

Inomost, 25. septembra. V torek bo razpravljal tirolski deželni zbor o deželni volilni preosnovi. Krščanskim socialcem se je posrečilo pridobiti konservativce in italijanske katoličane za volilno preosnovo in si tako zagotoviti potrebno dvetretjinsko večino, nasprotujejo pa volilni preosnovi nemški svobodomiselni poslanci.

NOV POLOŽAJ V BOSNI.

Sarajevo, 25. septembra. Radi odstopa srbskih poslancev so v deželi duhovi jako razburjeni, kar odseva seveda tudi v časopisju. Vsak dan konfiskujejo dva ali tri hrvaške ali srbske liste, ker časopisje vlado ostro napada. Tudi Srbi so presenečeni. Srbski list »Narod« piše, da so odstopivši poslanci to storili dogovorno z vlado, Hrvati in mohamedanci in da so srbske koristi izdali.

Balkanski dogodki.

BOJI OB SRBSKO-ALBANSKI MEJI.

Albanci napadli, oropali in zažgali srbski vasi Korab in Klješe.

Belgrad, 25. septembra. Srbski vasi Korab in Klješe so napadli Albanci, ju oropali, vaščane mučili in vasi zažgali. Tudi Debar je uničen in prekinjena telefonska zveza. Na celi črti se bijejo krvavi boji.

Srbi vpoklicujejo pod orožje rezervne častnike in vojake drugega poziva.

Belgrad, 25. septembra. Kralj pooblašča vojnega ministra, da sme po vrsti poklicati na orožno vajo rezervne častnike in drugi poziv, kolikor jih bodo potrebovali.

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušecki, poslovenil dr. Leopold Lénard.

(Dalje.)

X.

Drugi dan je šlo šepetaje po celi vasi, da stoji križ na poti k Červonki in dasiravno je bilo blatno in megleno, je mnogo radovednežev šlo gledat na lastne oči nepričakovano prikazen.

Toda nikdo ni hotel naznaniti stražnikom, boje se, da ne bi bil potem pri preiskavi klican za pričo.

Sam župan, ko je zvedel o nenavadnem dogodku, od začetka ni verjel in je ugovarjal, slednjič je pa po stranskih potih šel na dotični prostor in je komaj verjel lastnim očem, ko je zagledal poljski križ in to celo na posestvu Malinovega, ki je bil zapisan, da je pravoslavne vere.

Zdaj se je spomnil, da je dal potrdilo, da je potreba kažipota in z bridkostjo je pomislil, da ga je okanil Sekirski, kateremu je tako neprevidno zaupal, zdaj bo pa brez dvoma izgubil županskо čast in zadela ga bo še kazen za naklonjenost upornikom.

Na poti je zadel na Sekirskega in rekel mu je mračno:

»Na videz boter, duša je pa grja kot Judeževa.«

»Zakaj se pa tako srdite?«

»Vprašajte norca,« razburil se je župan, »ali ne veste za križ?«

»Kako bi ne vedel, ko je pa moja šla h glavarju po dovoljenje in on je dovolil.«

Župan je pogledal nanj kot na norca, ko je pa videl, da se zadrži popolnoma mirno, je nadaljeval srdito:

»Izdali ste me, zdaj me hočete pa še goljufati. Otroke lahko varate s takim klepetanjem, pa še oni vam ne bodo verjeli.«

»Naj jutra ne doživim, če ne govorim resnice. In ponovim vam, da je sam glavar dovolil postaviti križ. Jaz sam sem se tako čudil, kakor vi, toda slišala je to na lastna ušesa ne samo moja, ampak tudi štiri druge.«

»Konec sveta ali kaj?!« je zaklical župan začudeno, »a pojdite k meni, boter, in povejte, ali ni bil morda pijan, ali pa je znorel?«

In ko sta šla dalje po poti, je govoril:

»No, no, dovolil je križ, znamenje muke Gospodove ... to je nemogoče!«

»Če hočete, prisežem vam na evangelij.«

»Hm ... morda nam pa še dovolijo biti katoličani?«

»Vse je v božjih rokah,« je vzdihnil Sekirski.

»Morebiti se je pa naš car spreobrnil kakor tisti Pavel, ki je šel v Damask in je spregledal, kje je sveta in resnična vera.«

»Tudi to je mogoče, kajti kaj je nemogoče pri Bogu?«

Prišla sta do koče.

»Vstopite boter,« vabil je župan, »in povejte natančno, kako je bilo ... to se bo moja začudila.«

Šele drugega dne zgodaj je zagledal djak, ko je šel v cerkev in se ozrl proti Pogonji, križ. Zmencal si je oči, res je, stoji. — Stopil je bližje in vidi ne samo debeli hrastovi križ, ampak tudi na njem pribito znamenje muke Gospodove. Ni zaupal lastnim očem, približal se je in dotaknil z roko, v resnici, križ stoji.

Čuteč celo važnost odkritja tako nezaslišane drznosti, je šel naglo, s ponosno dvignjeno glavo, ker je on prvi odkril izvršeni zločin zaničevanja in zasramovanja pravoslavja in cerkve, katere predstavitelj in branitelj je bil djak v odsotnosti popa.

Najprej je stopil v občinsko pisarno in je zaklical na pragu:

»Veste kaj, gospod pisar?«

»Kaj pa takega? Ali gori?«

»Še huje! ... Naravnost zaničevanje vlade, uradov in pravoslavja. Uporniki so postavili katoliški križ.«

»Toda,« nasmejal se je, »morda se vam je sanjalo?«

»Prisegam pri Bogu. Lahko se sami prepričate na poti proti Červonki.«

»Bajke.«

»Verujte ali ne ... zdaj grem k stražnikom, treba odstraniti to znamenje njihove brezbožnosti,« končal je z resnobo.

Dasiravno je bilo že dovolj pozno, je dobil oba stražnika še doma, ko sta se ravno oblačila, in ko ju je pozdravil:

»Vesta, da so uporniki danes ponoči postavili ob poti katoliški križ.«

Mislil je, da jih bo prestrašil, toda oba sta se glasno zasmejala, podčastnik pa:

»Kaj, zmešalo se mu je v glavi. Kamor stopi, vidi upornike.«

»Toda prisegam vam pri Bogu.«

»Neumnost,« se je nasmejal drugi, slišali smo vaše prisege, ko so uporniki imeli shod v gozdu. In kaj je bilo?«

»Izpostavili ste nas zasmehu,« dostavil je podčastnik, »in vam ne gre vera na besedo.«

»Vsak človek je zmotljiv, toda če pravim, da sem videl z lastnimi očmi, mora biti res.«

Demisija srbskega vojnega ministra.

Belgrad, 25. septembra. Trdi se, da namerava srbski vojni minister odstopiti.

Srbska nota velesilam.

Belgrad, 25. septembra. Avtentično se poroča, da je srbska vlada odposlala velesilam noto, ki izvaja, da poveljujejo večinoma Albancem bulgarski častniki, na kar Srbija velesile opozarja in prosi, da naj velesile v Sofiji vplivajo, da se konča to razmerje, ki mirnih zvez med Srbijo in Bulgarijo ne more pospeševati.

Rusija pritrdila, da smejo Srbi zasesti albanske obmejne točke.

Pariz, 25. septembra. »New York Herald« poroča, da je Rusija pritrdila, da smejo Srbi nekaj obmejnih albanskih točk začasno zasesti.

Stališče Rusije glede na srbsko-albanski spor.

Petrograd, 25. septembra. »Rječ« poroča, da ruska diplomacija srbsko-albanskega spora ne smatra za resnega. Če bodo srbske čete prisiljene, prekoračiti mejo, neodvisnost Albanije ne bo ogrožena.

Petrograd, 25. septembra. »Rječ« poroča: Ruska diplomacija sodi, da ima Srbija pravico, napade na svoje meje odbiti in energično nastopiti, da pomiri svojo obmejno pokrajino. Diplomati so prepričani, da Srbije ne bo nihče oviral, ker pomirjenje albanskih band ne nasprotuje načelu o neodvisnosti Albanije. Če bi bili Srbi v bojih z albanskimi bandami prisiljeni, da prekoračijo albansko mejo, ki še ni določena, to ne tvori nikake nevarnosti ideji neodvisne Albanije.

Grozodejstva Albancev in Srbov.

Belgrad, 25. septembra. Belgrajski listi poročajo o strašnih grozodejstvih Albancev, ki po vaseh, ki jih zasedejo, vse prebivalce pomore, vasi pa požgó. Nasprotno pa Albanci trde, da so Srbi v Albaniji požgali več vasi, prebivalce pa pomorili. V Grusinju so srbske oblasti ukazale 12 mohamedanskih Albancev ustreliti.

Dunaj, 25. septembra. »Albanska korespondenca« poroča iz Malisije: Begunci poročajo o strašnih grozodejstvih Albancev. Srbi so Albance z raznimi nasilnostmi dražili, kdor se je upiral, so ga Srbi ustrelili ali pa obesili. V vasi Ešaj so hoteli Srbi vaščane razorožiti. Ker so se vaščani upirali, so Srbi zaprli 72 vaščanov, med njimi žene in otroke, v neko hišo, ki so jo nato Srbi zažgali. Zaprti vaščani, 72, so v tej hiši živi zgoreli. Še ne uničene hiše so nato Srbi z dinamitom razstrelili. Podobno so Srbi v drugih vaseh postopali. Ko so z bajoneti vaščane poklali, so vasi popolnoma uničili. Tudi v Djakovi so Srbi veliko Albancev pobesili. Te grozovitosti so povzročile vstajo.

Albanci zavzeli Galičnik, napadli Djakovico, korakajo na Bitolj in zažgali Prizren?

Belgrad, 26. septembra. Albanci so po resnih bojih **zavzeli Galičnik in Mavro.** Albanci in Arnavti so **napadli Djakovico, a so bili odbiti.** Albanci so imeli **pri Djakovici 400 mrtvih in 600 ranjenih.** Albanci nadaljujejo od dveh strani pohod na Bitolj in Elbasan. »Štampa« poroča, da so pri vsakem Albancu, ki je obležal na bojišču, dobili 600 patron. Dognano je, da vozijo Albanci seboj velike municijske zaloge. Listi trdijo, **da Albancem poveljuje 26 bulgarskih častnikov.** Albancem se je pridružilo 2000 bulgarskih četašev. »Mali Žurnal« pravi, **da so Albanci zažgali Prizren.** Nekateri belgrajski listi pišejo, **da je tripelententa pripravljena dati Srbiji dovoljenje za interministično okupacijo Albanije.** Častniški list »Pijemont« poroča, da Albanci forsirajo pohod na Djakovico, Gostivar in Strugo. Ena albanska kolona je **zasedla Debar, druga kolona stoji pred Gostivarom, tretja koraka proti Elvaseru, kjer se bodo vse tri kolone združile.** Kičevo in Gostivar sta napolnjena z ranjenci.

Položaj po srbskem viru.

Belgrad, 26. septembra. Položaj je vsled neprestanih albanskih napadov na srbsko ozemlje jako resen. Albanci nadaljujejo napade na raznih točkah. **Srbska vojaška ojačenja se neprestano odpošiljajo. Kakor hitro pride srbska armada na določene ji točke, bo red zopet vpostavljen.**

Albanci pred Ohridom?

Belgrad, 26. septembra. Vesti, da so **Albanci zavzeli Kičevo, so neresnične.** Albanci so zasedli Mauro vzhodno od Ohride. V Belgrad so prišle vesti, **da so Albanci že pred Ohrido in je vsak čas pričakovati, da mesto zasedejo.** Operacije se vrše z nepopisno krutostjo. Belgrajski listi z ozirom na to pišejo, naj Srbija proglasi konec samostojne Albanije. Albanija da mora priti pod srbsko oblast.

Izjava srbskega poslanika na Dunaju Jovanoviča.

Dunaj, 26. septembra. Srbski poslanik na Dunaju Jovanović je izjavil, da je napad Albancev Srbijo le v toliko presenetil, v kolikor se je izvršil takoj na to, ko je odpoklicala del svojih čet z raznih strategičnih točk. Vprašanje je, kdo je odgovoren za nemire, ki povzročajo nove skrbi Evropi. Srbija je storila vse, da bi ne prišlo do teh dogodkov, če je pa prišlo, je pa samoobsebi umevno, da bo storila vse, kar je potrebno za svoj ugled in kar je potrebno do tedaj, da Evropa v Londonu započeto delo dovrši.

Grki bi radi personalno unijo z Albanijo.

Dunaj, 26. septembra. »Albanska korespondenca« poroča iz Valone, da je tja prišlo grško odposlanstvo, ki je ponudilo provizorični **albanski vladi personalno unijo z Grčijo.** Grčija obljublja, da bi v tem slučaju odstopila Albaniji Janino in Čavonijo. Albanci se za ta grški projekt nič ne navdušujejo.

TURŠKO-GRŠKA POGAJANJA.

Atene, 25. septembra. Tu so zelo razburjeni, ker grško-turška pogajanja nič ne napredujejo in ker Turki mesto da demobilizirajo svojo armado, jo še ojačujejo. Grška je zato sklenila, da začasno ne demobilizira. Venizelos namerava velesilam poslati noto, v kateri bo izvajal, da Grška ne more sedanjega položaja več prenašati, ker ne more vzdržati finančnih bremen za armado, ki naj bi bila vedno za vojsko pripravljena. Upajo, da bodo velesile v Carigradu pritisnile, da končno sklene Turčija z Grško mir.

Dunaj, 25. septembra. »Jugoslovanska korespondenca« poroča iz Carigrada: Nemški poslanik v. Wagenheim in francoski poslanik Bombart sta porti priporočala, da naj konča mirovna pogajanja med Turčijo in Grško. Osmanski delegat Rešid bej je izjavil, da še ločita Turčijo in Grško vakufsko in narodno vprašanje.

RUSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK POTUJE V INOZEMSTVO.

Petrograd, 26. septembra. Ministrski predsednik Kokovcev potuje v nedelio na Livadijo, da poroča carju o položaju. Nato potuje Kokovcev v Rim, Pariz in London, nakar se poda v toplice Vichy.

PREPREČEN NAPAD NA PORTUGALSKEGA MINISTRSKEGA PREDSEDNIKA

Iz Lizbone poročajo, da so ondi aretirali štiri osebe, ki so nameravale izvršiti atentat na ministrskega predsednika Alf. Costo. Aretirani so povedali imena sokrivcev.

TURŠKI SULTAN OBOLEL.

Iz Carigrada poročajo, da je sultan na prehlajenju obolel.

FRANCIJA IN ŠPANIJA.

Pariz, 25. septembra. Španski kralj Alfonz je izjavil, da morata Francija in Španija v bodoče delati roko v roki.

VESEL DOGODEK V RODBINI WINDISCHGRAETZ.

Praga, 26. septembra. Princezinja Leontina Windischgraetz je povila hčerko.

SLAVEN RUSINSKI ZGODOVINAR UMRL.

Krakov, 25. septembra. V Lwowu je danes v 95. letu umrl slaven rusinski zgodovinar kanonik Anton Petruszewiecz, član krakovske akademije. Rajnik je delal 50 let slovanski slovar. Rokopis je nekaj dni pred svojo smrtjo v 60 zabojih odposlal akademiji v Petrogradu.

ŽELEZNIŠKA NESREČA NA ČEŠKEM.

Praga, 26. septembra. Pri Kolcu je skočil iz tira tovorni vlak. Pomožni vlak, ki je ponesrečenemu tovornemu vlaku vozil na pomoč, je pa na postaji Suoleneves zavozil na neki tovorni vlak. Več oseb je bilo ranjenih.

MEDNARODEN ANGLEŠKI PUSTOLOVEC ZAPRT.

London, 26. septembra. Zaprli so tu v prvem hotelu v Leicestru nekega moža, ki se je pripeljal z avtomobilom z dvema slugama. Aretovanec je nevaren mednaroden pustolovec in je obdolžen, da je v najelegantnejših toplicah pokradel veliko biserov.

ŠKANDALI V VRATISLAVI.

Vratislava, 26. septembra. Kriminalna policija je radi znanih orgij uglednih Vratislavčanov z mladoletnimi deklicami zaprla zopet 17 oseb. Radi teh škandalov je dozdaj 31 uglednih Vratislavčanov »im Reiche der frommen Sitten« zaprtih.

Iz seje kranjskega deželnega odbora

dne 25. septembra 1913.

Protestnega shoda proti zvišanju tarife južne železnice, ki se vrši v Gradcu, se udeleži železniški referent deželnega odbora.

Sklene se predloga za deželni zbor o lovskem zakonu.

Blaž Naglič se imenuje računskim praktikantom pri uradu za odmero davščine od zemljiškega prirastka.

Sklene se z glavnim odborom za obdelovanje ljubljanskega barja sledeča pogodba:

§ 1.

Glavni odbor za obdelovanje močvirja v Ljubljani po svojih postavnih zastopnikih prepušča v zmislu sklepa, storjenega v seji Glavnega odbora za obdelovanje močvirja v Ljubljani dne 22. junija 1913, deželi Kranjski izključno souporabo jezov v Ljubljanici in Gruberjevem kanalu za izrabo vodne sile v hidroelektrične namene.

Izključno souporabo je razumeti tako, da Glavni odbor za obdelovanje močvirja v Ljubljani ne sme uporabe nikomur drugemu prepustiti kot samo deželi Kranjski.

Ta souporaba gre tako daleč, da more dežela Kranjska po svojih upravnih organih, nekvarno namenom in interesom Glavnega odbora, oziroma obdelovanja močvirja, v svoje hidroelektrične namene uporabljati oba jezova, kakor hoče, oziroma, kakor kažejo njene potrebe, vpoštevajoč pri tem pogoje, navedene v razsodilu mestnega magistrata ljubljanskega z dne 15. marca 1911, št. 1824/1911, in seveda dalje proti vpoštevanju postavnih, oziroma oblastvenih določil z ozirom na nameravano vodno izrabo.

Z ozirom na to, da je proti gori navedenemu razsodilu mestnega magistrata ljubljanskega vložena pritožba, ima dežela Kranjska vpoštevati one pogoje, ki bodo končnoveljavno pravomočno določeni od najvišjega upravnega oblastva.

§ 2.

Dežela Kranjska jemlje po svojem deželnem odboru na znanje prepustitev teh pravic pod gorenjimi modalitetami in se zaveže poleg tega pravoveljavno k obratovanju in vzdrževanju zatvornic od takrat naprej in za toliko časa, kakor bo ona souporabo jezov izvrševala.

Dalje se dežela Kranjska zaveže, nastaviti in plačati glavnemu odboru za obdelovanje močvirja v Ljubljani kulturnega inženirja za vsa kulturno-tehnična dela na Barju, vse to seveda le za čas souporabe jezov.

Prošnja telovadnega društva »Sokol« za prepustitev deželnega gledališča za neko prireditev se odkloni, ker je društvo ob katoliškem shodu nastopilo na način, ki ne služi ugledu Ljubljane.

Deželnemu odboru se izroči predloga o ustanovitvi šole za bolniško strežbo.

Sklene se odločno intervenirati pri vojnem ministrstvu, da se zgradi vojašnica v Vipavi, ker bi sicer bila občina zelo oškodovana.

Deželnemu zboru se izroči gradivo za noveliranje občinskega volilnega reda za deželo in za mesto Ljubljana.

Kmečki strah v štajerskih planinah.

Gradec, 25. septembra. Naziranje, da gre na Kor-planini za leva, vedno bolj prodira. Zver je napravila zopet veliko škodo. Kakor se po vojaškem telefonu iz okolice pri Breiteneggu na Koroškem poroča, je zver mačjega plemena v bližini Kampkogelna—Zartlplanine ponoči 21. septembra raztrgala goved, staro dve leti. Poizvedbe orožništva so nedvomno dognale, da je Franc Durl, letoviščnik in lovec, ki je bival pri Sv. Mariji, dne 17. septembra videl 150 cm dolgega leva ob 5. uri popoldne, ki se je plazil nekaj sto korakov oddaljen na planini Hühnerstütze—Bärenthalkogel. Tudi Karel Holzer iz Deutschlandsberga je isti dan v isti okolici videl v daljavi 200 m zjutraj leva. Neki lovec iz iste pokrajine, popolnoma zanesljiv mož, je tudi videl leva na nekem drugem mestu. Gozdar kneza Liechtensteina, Teussl na Garanas-gori pa poroča, da je roparica nad Sv. Lovrencom v okolici Wiela nekega mladega vola raztrgala.

Gradec, 26. septembra. »Grazer Volksblatt« poroča iz Gross-St. Floriana: Neki lovec je pripovedoval, da je v ponedeljek videl, ko se je zver plazila po njivi, zasajeni z deteljo. Od zveri je bil oddaljen 32 do 35 korakov. Natančno je videl, da ni šlo za psa, marveč za zver, ki je bila 1 meter visoka in $1^3/_4$ metra dolga, rumenorjavkaste barve. Lovec je ustrelil s šroti na zver, ki je nato izginila v bližnji gozd. V sredo so videli zver drugič ob 5. uri zjutraj, nato pa še enkrat med $^1/_4$ do $^1/_2$9. ure dopoldne. Dva kmečka fanta, ki sta peljala sadje v Frauenthal, sta ob tem času videla pri Krottendorfu zver približno 1 m visoko, dolgosti pa nista mogla ceniti, ker je bila zver proti njima z glavo obrnjena. Zver ni bila pes. Devet lovcev je takoj zver zasledovalo in so sledove do gozda sledili. Sledovi so široki približno dlani na roki in so precej globoki, vsled česar sklepajo, da je zver težka. Vse domače živali so vznemirjene, kar se more le z navzočnostjo roparice razlagati.

Gradec, 26. septembra. Orožniški stražmojster, ki so ga v okolici Garanasa dva dni pogrešali, se je vrnil na svojo postajo. Orožnik je v neznanih mu goratih krajih zašel in je bil 50 ur odsoten. Iz Stainza se poroča, da so orožniško postajo pomnožili za 10 mož. Orožniške patrulje, sestavljene s štirimi orožniki, neprestano v ogroženem okrožju patruljirajo po 36 ur. Pri železniškem prelazu blizu Krottendorfa so trije pastirji, kakor pripovedujejo, videli leva, ki jo je mahal proti Gleimsbergu.

„Slovensa Straža"

Slomškov dar po 20 K:

238. Duhovščina dekanije Braslovče 23 K. — 239. Po č. g dr. Gregoriju Rožman v Celovcu, nabrano na inštalaciji č. g. Franca Vuk, župnika v Borovljah, 30 K. — 240, 241. Nabrano na primiciji č. g. Janko Slaviča na Cvenu pri Ljutomeru, 45 K. — 242. Dr. V. Pegan, Ljubljana, 20 K. — 243. Josip Kolarič, župnik, Šmartin na Paki, 20 K. — 244. Msgr Rafael Kozák, voj. kurat, Celovec, 20 K.

Županstva za Slovensko Stražo:

28. Županstvo v Sodražici 20 K. — 29. Županstvo v Kropi 10 K. — 30. Županstvo Radovica, p. Metlika, 5 K. — 31. Županstvo Škofja Loka 20 K.

Dar hranilnice in posojilnice:

25. Hranilnica in posojilnica v Semiču 20 K.

Nadalje se je nabralo kot Slomškov dar:

Po g. Franu Reichman v Lipi, Kor., nabrano ob priliki godovanja č. g. Roka Tajnko, provizorja v Lipi, 11 K 44 vin. — Po gdč. Miciki Vršič, Sv. Jurij ob Ščavnici, nabrano na primiciji č. g. Andraža Klobasa 29. avgusta 1913, 17 K. — Franc Kostanjevec, Sv. Tomaž pri Ormožu, 5 K 50 vin. — I. Flegar, gostilničar, Ljubljana, 3 K. — Anzel Čebokli, Sirnitz, 1 K 10 vin. — Žnidaršič Marija, Ljubljana, 1 K. — Po č. g. dr. Antonu Korošec, drž. in dež. poslancu v Mariboru, darovali mesto venca na grob pokojnemu dež. odborniku Robiču, po 10 K: gg. dr. Ant. Korošec, dr. Jankovič, dr. Vrstovšek, dr. Benkovič, Fr. Pišek, Jos. Ozmec, Mih. Brenčič, P. Novak, Jakob Vrečko in Ant. Meško. — Zbrali duhovniki ob priliki pogreba preč. g. Iv. Lukežiča v Gorici, 17 K. — Nabrala Micika Kranjc iz Ljutomera na dekliškem shodu v Središču, 12 K 40 vin. — Ant. Rogač, dekan, Hrušica, 5 K. — Marija Bernik, Škofja Loka, 5 K. — Po č. g. Janku Širec, Vranjsko, nabrano na sedmini Antonije Grabner, 3 krone.

Prispevek podružnic:

Podružnica Prihova, p. Konjice, 21 K 50 vin. — Po podružnici v Kamniku, nabrano pri keglanju, 1 K 14 vin. — Nadalje nabrala gospa Stergarjeva pri koncertu ob priliki odkritja Medvedovega spomenika v Kamniku, 17 K 66 vin. — Ženska podružnica na Vrhniki 29 K 20 vin. — Podružnica v Žabnici pri Škofji Loki 12 K. — Podružnica v Loškem potoku 15 K. — Podružnica v Hočah pri Mariboru 7 K 64 vin.

Iz nabiralnikov:

Po podružnici v Hočah, iz nabiralnika pri g. Rojko in g. Florijančiču, 2 K; nadalje pri Gselmanu v Hočah 5 K. — Po č. g. Jos. Dobrovec, župniku v Črni pri Prevaljah, iz nabiralnika v Velikovcu, 18 K. — Po dr. Roku Jesenko, Celovec, iz nabiralnika v hotelu Trabesinger, 3 K 80 vin. — Frid. Repolusk, župnik, Št. Vid nad Valdekom, 5 K.

Dnevne novice.

+ **Liberalci še ne mirujejo.** Dasiravno je predvčeraj. v deželni zbornici dež. glavar slovesno izjavil, da je »Ljudska posojilnica« povsem siguren in zanesljiv denarni zavod, da stoji pod jamstvom dežele Kranjske, in se je tej izjavi pridružil tudi deželni predsednik, vendar liberalci še ne mirujejo in nadalje obrekujejo »Ljudsko posojilnico« v »Danu«, s tem da obrekujejo posamezne ugledne in premoženjsko trdne osebe. Med tem se zaletavajo tudi v tvrdko **Pollak, ki je ne samo na Kranjskem, temveč še veliko bolj v Avstriji in celo na svetovnem trgu poznana kot najzanesljivejša in najboljša tvrdka v svoji stroki. Pod dobrim vodstvom krasno uspevajoče podjetje ima pri »Ljudski posojilnici« sorazmerno majhno posojilo, katero je z vsem tvrdkinim premoženjem večkrat krito,** tako, da bi le želeli, da bi bili liberalni zavodi zlasti med njimi tudi »Ljubljanska kreditna banka«, »Kmetska posojilnica« in »Mestna hranilnica ljubljanska« za vse svoje osebne kredite tako varni, kakor je »Ljudska posojilnica« pri tvrdki Pollak. Žal nam je, da moramo v to umazano gonjo vpletati veleugledno tvrdko Pollak, katera nam je takoj v začetku liberalne gonje povedala, da se ne ozira na umazane napade bodisi od katerekoli strani, in nas prosila, da tudi mi umazano gonjo glede njene tvrdke popolnoma prezremo. Usojamo pa si, in v ta namen dalejo liberalci sami povod, vprašati »Ljubljansko kreditno banko«, kaj je z mi-

---

»Ravno to ste govorili o gozdu,« dodal je drugi.

»Zdaj pa naj umrjem, če ne stoji katoliški križ ob poti proti Černovki.«

»Če stoji, ne bo zbežal, imamo čas iti tja, če ne danes, pa jutri.«

»Neverno ljudstvo,« je vzdihnil djak.

»Poslušaj Fjodor Pjotrovič,« je rekel podčastnik z uradno resnim obrazom, »šali se z drugimi, toda ne z nami. Posrečilo se ti je enkrat, toda sveti Peter ni vedno v sredo, daj nama mir s tvojimi uporniki in s križem.«

»Komu naj pa povem, če ne vama?« je zaklical z užaljenim glasom.

»Poišči ljudi svoje vrste,« je zakričal podčastnik, »a ne nas, deželnih stražnikov. Ta tepec misli, da bova verjela, da bi si kdo tukaj, kjer sva midva postavljena, da straživa, drznil kol, kaj šele križ zabiti v zemljo brez naše vednosti. Poberi se, dokler sem dober in vljuden, ti pa,« obrnil se je k podrejenemu stražniku, »obleci se; greva v Namete.«

»Torej mi ne verjameta?«

»Pojdi, prespi se, pa se ti bo iztreznil iz glave tvoj katoliški križ.«

Užaljeni djak je šel v krčmo zalit črva jeze in je tožil pred vsakim, kogar je srečal, čez ravnodušnost vlade za pravoslavje in za cerkev.

(Dalje.)

lijonskim posojilom, katerega je dala bivšemu županu Ivanu Hribarju na osebni kredit, potem ko je znano, da je njegovo premoženje zelo majhno. Ravno o tem osebnem kreditu in kako se ga je prenašalo na posamnezne filijalke, da se ga je prikrilo, bomo še govorili. Vprašamo, kaj je z večmilijonskim kreditom gospodu predsedniku trgovske in obrtne zbornice in načelniku »Kmetske posojilnice«, ki ga ima pri »Ljubljanski kreditni banki« in »Kmetski posojilnici«. Poznamo pa še dobro druge osebne kredite, o katerih zaenkrat molčimo, če pa liberalci ne bodo molčali, pridemo na dan s celo pikantno tvarino in da se izražamo z »Danom«, »smrdelo bode do neba«.

+ **Tarifi Južne železnice.** Že nekaj let ugibljejo inozemski, večinoma francoski delničarji Južne železnice, kako bi si zvišali svoje dividende. Ako pa povemo, da špekulantje za svoje triodstotne prijoritete à 500 frankov niso vplačali niti 50%, potem je jasno, da je javnost grajala vlado, oziroma železniško ministrstvo, ki je dovolilo Južni železnici izjemne tarife, to je, zvišanje za 7%. To breme, ki na leto znaša več milijonov kron, mora v prvi vrsti nositi prebivalstvo, ki se mora posluževati Južne železnice. Hudo prizadete so torej dežele štajerska, kranjska, koroška, primorske in tirolska. Letos se že več mesecev na Dunaju in v Parizu nadaljujejo posvetovanja o »saniranju« Južne železnice, ki naj bi se izvršilo še z višjimi tarifi, torej še na večjo škodo imenovanih dežel. Da se ta nakana prepreči, so se danes v Gradcu na povabilo graške trgovske in obrtne zbornice zbrali zastopniki mest, trgov in industrijskih krajev, deželnih odborov, trgovskih in obrtnih zbornic, mnogi poslanci vseh strank itd., da javno in glasno protestujejo proti novemu zvišanju tarifov. Kranjsko kmetijsko družbo je zastopal njen predsednik kom. svetnik Povše, dež. odbor grof Barbo, kranjske poslance S. L. S. prof. Jarc. Posl. dr. Žitnik, ki je slučajno nujno zadržan, je pismeno izjavil, da se v imenu svojih volilcev pridružuje najodločnejšemu protestu.

+ **Fascimilirana** pisma vojakov 19. grškega pešpolka VII. divizije, ki so jih Bulgari na pošti v Razlogu zaplenili, so izšla z nemškim prevodom v tisku (»Königliche Hofbuchdruckerei«, Sofia 1913). Pisem je 14 in dokazujejo, kako so Grki klali in požigali v Makedoniji.

+ **Laž in resnica.** Da spoznajo čitatelji, kako se delajo bajke o preganjanem učiteljstvu, priobčimo to-le notico iz liberalnega lista: »Kako preganjajo klerikalci napredno učiteljstvo, nam kaže zopet ta-le slučaj: Na Notranjskem službuje napreden učitelj, ki uživa zaupanje ljudstva in učiteljstva ne samo v domači občini, ampak po celi Notranjski. Znan je bil tudi daleč na okrog kot izboren učitelj in vzgojitelj. V domači občini ima velik vpliv in spoštovanje. Prav to je pa vzrok, da ga »visokočastiti gospodje« ne morejo videti, ker jim marsikje prečrta njih račun. Kaj storiti, da bi ta »škodljivec ljudstva« ne delal napotja? »Proč mora od nas« — so sklenili »visokočastiti« in so skovali ovadbo na deželni odbor! (To je danes na Kranjskem vrhovno šolsko oblastvo.) Ovadbe pa »visokočastiti« niso podpisali, ampak so jo dali podpisati par »možakarjem«, ki so odvisni od farovža. Najhuši in največji greh tega »liberalnega ljudskega pohujšljivca« je, ker ne hodi k maši v farno cerkev, češ, da daje s tem javno pohujšanje. To umetno in izmišljeno skrpucano ovadbo je pustil deželni odbor prepisati ter jo je brez podpisov poslal deželnemu šolskemu svetu z naročilom, naj uvede disciplinarno preiskavo! To je vnebokričeč škandal!« Tako list. Kaj pa je resnica? Neki krajni šolski svet je sklenil soglasno, da se neki liberalni nadučitelj premesti iz stvarnih razlogov. Menda bo dotični sam hvaležen, če jih ne objavimo. Da bi dotični užival veliko zaupanje pri ljudstvu, se vidi iz tega, ker je izgubil županstvo in v občinskem odboru ni več. Kako izboren učitelj in vzgojitelj je pa, o tem pa akti drugače govorijo. V domači občini ima vpliv in spoštovanje le pri par liberalcih, pa še teh je vedno manj. Še učiteljstvo ga je zapustilo. Ker pa sam priznava, da ne hodi v cerkev, je imel krajni šolski svet popolnoma prav, ko je bil mnenja, da učitelj, ki je prisegel, da bo versko-nravno vzgajal mladino, pa ga mladina nikdar v cerkvi ne vidi, kadar to zapoved zahteva, tudi v šolo ne spada. Kdor hoče pa kaj več zvedeti, pa naj vpraša pri šolskem vodstvu v Knežaku.

+ **Dr. Steinwender in srednje šole.** Nemško-nacionalni poslanec dr. Steinwender je napisal o avstrijskih srednjih šolah članek, katerega prinašajo sedaj nemško-nacionalni listi. Med drugim pove, da se je v zadnjih 20 letih od l. 1893. do l. 1913. pomnožilo število srednjih šol od 187 na 359, stroški za srednje šole so se pa potrojili. Država sicer vari ali njeni poizkusi so brezuspešni, ker so politični oziri vedno močnejši kakor stvarna razmišljavanja. In kar se je enkrat proglasilo za posestno stanje, velja kot nedotakljivo. To bo toliko časa trajalo, dokler ne bodo pametni ljudje prišli do spoznanja, da je treba davčni denar na kak bolj pameten način izrabiti, kakor za pomnoževanje in podržavljanje nepotrebnih srednjih šol. Dr. Steinwender ima prav. Ampak prav mu pa najbrž ne bo, če mu povemo, da je takih nepotrebnih srednjih šol večina — nemških. Vlada naj kar začne, pri nas je nemških srednjih šol najmanj dve tretjini preveč in ni nobene stvarne potrebe zanje. Dal bi se marsikak tisočak prihraniti državni blagajni.

— **Občina Preserje pri Ljubljani** je izvolila v svoji seji dne 14. t. m. v okrajni cestni odbor vrhniški kot svoja zastopnika somišljenika S. L. S. Matijo Jerina, posestnika v Goričici in Franceta Trojar, posestnika na Prevaljem.

— **Od katoliškega shoda.** Izšle so krasne razglednice Poljakov in Poljakinj v narodnih nošah, kakor so nastopali na katoliškem shodu v Ljubljani. Te razglednice se dobe v prodajalni Kat. tisk. društva v Ljubljani, v Gorici in v hotelu Trabesinger v Celovcu. S tem opozarjamo nanje Slovence.

— **Kn. šk. privatna gimnazija** v Št. Vidu nad Ljubljano ima letos 347 dijakov, ki se na posamezne razrede razdele takole: I. a 44, I. b 43, II. a 29, II. b 30, III. 53, IV. 39, V. 26, VI. 33, VII. 25, VIII. 25. Na zavodu poučuje obvezne predmete: ravnatelj, 12 profesorjev in 5 namestnih učiteljev.

— **Razprava proti Dojčiću. — 16 let ječe.** Iz Zagreba poročajo dne 25. t. m.: Danes se je vršila glavna razprava proti 23 letnemu Štefanu Dojčiću, ki je 18. avgusta letos streljal na kraljevega komisarja Skerlecza in ga ranil na roki. Državno pravdništvo je Dojčića tožilo: radi dvakratnega žaljenja Veličanstva, enkrat v nekem govoru, drugič v članku, namenjenem ameriški »Hrvatski Zastavi«, ki pa članka ni priobčila; dalje radi motenja javnega miru potom istega članka in kočno radi poizkušenega zavratnega umora. Po prečitanju obtožnice je Dojčić izjavil, da se ne čuti krivega; glede predbacivanega umora mu je vest popolnoma čista. Ne kesa se nič. Po zaslišanju prič govori državni pravdnik. Le srečnemu slučaju je pripisati, da baron Skerlecz ni postal žrtev zavratnega napada. Obtoženec čin priznava, pa ne obžaluje. Dojčić je hotel ubiti že komisarja Cuvaja, a tedaj mu je ob ugodni priliki v zadnjem hipu upadel pogum. Za Cuvajem je prišel Skerlecz. Tedaj je Dojčić od svojih sokrivcev v Ameriki dobil pismo, češ, da se mu ondi posmehujejo, ker nima poguma izvesti, kar se je bil namenil. To ga vzpodbode, da izvrši napad. Dojčić je pa postal zločinec že v Ameriki, ker je žalil člane vladarske hiše. Za napad je bil najet, kar priča Zupančičevo pismo iz Amerike in je dobival v to svrho denarna sredstva. Predlaga kazen 10 do 20 let ječe. Zagovornik Španić veli, da najdemo pri Dojčiću vse odlične znake političnega zločinca: samozatajevanje, altruizem in preveliko pravno zavest. Dojčić je žrtev razmer. Politične zločince treba drugače soditi nego navadne. Nato govori Dojčić in se pritožuje nad razmrami v domovini, proti katerim so postala že potrebna sredstva, kakršnih se je poslužil on. Govori o ruski revoluciji, nakar mu predsednik vzame besedo. Ob 4. uri popoldne se je razprava zaključila in ob 5. uri razglasila razsodba, ki izvaja, da je Dojčić kriv razžaljenja Veličanstva, motenja javnega miru in hudodelstva poizkušenega zavratnega umora ter se zato obsodi na **16 let težke ječe.** Dojčić je proti razsodbi prijavil priziv in ničnostno pritožbo.

— **Vič.** Kakor vsako leto, tako bo tudi letos nekaj naših mladeničev v kratkem obleklo vojaško suknjo in opasalo svitlo sabljico. Odbor tukajšnjega Kat. slov. izobraž. društva je sklenil, svojim k vojakom odhajajočim marljivim članom prirediti v nedeljo 28. septembra v Društvenem Domu ljubki poslovilni večer. Še posebej se bo pri tej priliki izkazalo častno priznanje tudi k vojakom prostovoljno odhajajočemu bratu Orlu Jos. Hvaletu, ki je za časa katoliškega shoda pri telovadni tekmi prejel v znak prvenstva med telovadci častno diplomo. Za slovo bo ta 18 letni marljivi telovadec tudi pri tej priliki proizvajal nekaj lepih, a težavnih telovadnih vaj. Na sporedu so pri poslovilnem večeru: govori, godba, petje. Vse se bo vršilo brez vstopnine in pri pogrnjenih mizah, kjer bo točna postrežba s potrebnimi okrepili. Na ta večer ne vabimo le društvenikov, ampak še posebej druge vojaške novince iz okolice. Za to primerni govori bodo tudi njim v korist in bodrilo na potu v vojašnico, da bodo ostali tudi v bodoče zvesti Bogu in domovini. Začetek bo ob 5. uri popoldne.

— **Smrtna nezgoda.** Iz Radgone poročajo: Gosp. Milan Vršič, meščanski učitelj v Krškem, je padel v sredo opoldne tik pred železniško postajo Radgona z vlaka. Kolesa so mu šla črez prsi in je obležal na mestu mrtev. Bolehal je že dlje časa in se je pravkar peljal domov v Ljutomer na ozdravljenje. Stal je med vožnjo na hodniku pri vozu; pri tem mu je postalo slabo in je padel pod kolesa.

— **Slovenske naselbine v Ameriki.** Slovenske naselbine v Ameriki vedno naraščajo in se množijo. V nekaterih mestih je število slovenskih družin tako veliko, da imajo po več sto za šolo godnih otrok. V Clevelandu so blagoslovili dne 31. avgusta veliko, lepo, novo šolsko palačo. Blagoslovil jo je ob navzočnosti več tisoč ljudi kancelar clevelandske škofije g. J. Riley in čestital Slovencem na tako lepem napredku slovenske župnije. Poduk se je pričel dne 8. septembra. Podučuje vsega skupaj 11 učiteljic v 11 šolskih sobah. Otrok je nad 800. — Tudi v Jolietu so že napravili načrte za novo slovensko šolsko stavbo, ki je zelo potrebna. Letos so namreč vpisali šolskih otrok: 288 dečkov in 263 deklic; skupaj 551 otrok. — Posebno lepo napredujejo slovenske farme v Willardu in Gormanu. Tam, kjer so bili pred nekaj leti pravi ameriški pragozdi, se razprostirajo sedaj krasne, obsežne ameriške farme. Nekateri imajo naravnost vzorne kmetije. V Willardu je slovenska naselbina precej velika, tako da ima lastnega župana v osebi Ivana Česnika.

— **Nesreče v slovenskih amerikanskih naselbinah.** — V Eletti, Minnesota, je ubilo 25 let starega Antona Platnarja iz Iške vasi, fara Ig. Padel je z železno rudo vred v neki šlot in se ubil. V Ameriki je bil komaj 10 mesecev. — V La Salle v Illinois sta se smrtno ponesrečila 49letni Franc Rozman iz Čateža pri Brežicah in 61letni Martin Mežnarič iz Bukovška pri Brežicah.

— **Telovadni odsek »Orel« na Brezovici** priredi v nedeljo, dne 28. septembra, javno telovadbo in vrtno veselico z zanimivim sporedom pri g. F. Velkavrhu na Brezovici. Udeležniki se lahko poslužijo vlakov, ki odhajajo iz Ljubljane ob 1. uri 6 minut in ob 1. uri 18 minut popoldan. Pri veselici svira sl. ljubljanska godba.

— **Poziv dr. Tresić Pavičiću iz Belgrada.** Kakor poročajo hrvaški listi, je dobil dr. Tresić Pavičić iz Belgrada poziv, naj pride v Belgrad čitat svojo novo zbirko »Kosovskih pjesama«. Dr. Tresić se bo pozivu odzval.

— **Hrvaški slavnosti v Sarajevu.** Prihodnjo nedeljo, 28. t. m. se otvori v Sarajevu »Zakladni Dom« hrvaškega kulturnega društva »Napredak«, ki skrbi za vzgojo mlade hrvaške inteligence. Za ta dom je dal zagrebški nadškof koadjutor dr. Bauer 50.000 K. — Ob tej priliki odkrijejo v Sarajevu tudi spomenik hrvaškemu pesniku Silviju Strahimiru Kranjčeviću.

—**Sestanek vojaških novincev v okraju Velike Lašče.** Iz Velikih Lašč se nam poroča: V nedeljo dne 5. oktobra se bo priredil v dvorani izobraževalnega društva shod rekrutov iz sodnega okraja Velike Lašče. Prične se zjutraj ob 6. uri s pridigo in sv. mašo. Nato bosta dva govora o razmerah slovenskih fantov pri vojakih z razlago nekaterih vojaških službenih predpisov in predavanje g. dr. med. okrožnega zdravnika Raznožnika o zdravstvenih razmerah v vojaški službi. Popoldne bo pa lepa pridiga za spoved. Fantje rekruti, 5. oktober je vaš dan! Udeležite se polnoštevilno vašega shoda, da boste dobro pripravljeni nastopili cesarsko službo v čast svoji domovini!

— **Novomeške novice.** Justično ministrstvo je ukrenilo, da imajo vsi pri okrajnem sodišču v zapor obsojeni kaznjenci prisojeno kazen presedeti v jetnišnici okrožnega sodišča. Isto velja tudi za druge kaznjence političnih oblastev. Dne 23. t. m. so vse kaznjence okrajnega sodišča prepeljali v jetnišnico okrožne sodnije. — Dne 22. t. m. se je na trgu preobrnil voz, katerega je vodil Paul Langer vitez pl. Podgoro. Ta se je le malenkostno poškodoval. — Na koncu mostu pa se je zgrudil nek 50letni človek delavskega stanu, katerega ime je dosedaj neznano, vsled preobilo zaužitega »jeruša« in je umrl.

— **Novomeški cvet »Čampa«.** 17letni dečko Franc Kondrič, izvoščka sin, je mlad človek, napram mladosti pa je zelo izprijen. Učil se je že raznovrstnega posla. Slednjič si je izvolil kavarno. A tudi tega posla se ni izučil. Odkar je prišel iz Ljubljane, kjer se je hotel tega posla naprej učiti, je tu vprizoril mnogo manjših tatvin. Dne 24. t. m. so mu prišli na sled, ko je prodal neko uro hlapcu Rendoliču. Ta Rendolič, ko je izvedel, da je ura ukradena, jo je izročil žandarmeriji. Povedal je pa tudi, da ima Kondrič še druge reči, verižico, prstan, mošnjičke in cigaretno dozo — srebrno — tudi te stvari je od njega dobil za majhen denar 2 K 40 vin. Zadnji čas so se večkrat izvršile tatvine v gostilni pri Tučku in v hlevu ter v šupi Fichtenman; zgodile so se večkrat. Teh tatvin sta izprva bila osumljena hlapec pivovarne in neki postiljon. Oba so zaprli, a končno so ju izpustili na svobodo. Kdo bi si bil mislil, da je tat v taki bližini. Čampo so zaprli, seveda on vse te tatvine, za katere ga ukradene reči izdado, prizna, druge pa zanika. Pri aretaciji se je vedel zelo oblastno. Rekel je: »Jaz nisem nič ukradel— jaz, ki sem študiral spodnjo gimnazijo.« Hodil je pa toliko časa v razrede, da bi v tem času lahko končal spodnjo gimnazijo. Ta tiček mora imeti še kaj več na vesti.

— **Šestošolec železniški delavec.** Šestošolca Rudolfa Srebotnjaka iz Kandije je oče z drugimi otroci odslovil iz hiše, češ, naj si zasluži denar, ker on za njega ne bo več skrbel. Rudolf je šel za težaka k zgradbi železnice. Akordant mu je končno dal sestavljati plačilne liste. Alojzu Grm iz Kačje doline pa to ni bilo všeč in je dejal, da mu je Srebotnjak premajhno dnino zapisal. Treščil je Srebotnaka z železnim loncem na glavi. Razklal mu jo je do kosti in do levega ušesa. Po dejanju pa je Grm izginil neznano kam.

— **Krasti so zopet začeli.** V noči 20. t. m. so vdrli neznani uzmoviči v zidanico Janeza Judeža in v Zadanico Ane Judež v Velikem Orehku. Odnesli so več škafov mošta »portugalke«, steklenic in trtnih škarij. Tatovi so razbili vrata. Na več drugih krajih v gorah pa so se zgodile enake tatvine ali pa poizkusi.

— **Najstarejša lipa v novomeškem okraju.** Na Trški gori sta dve lipi v premeru 170 cm in 190 cm. Te veliko let stare lipe so največje in najstarejše v novomeškem okraju. Eno teh lip je 18. t. m. veter vrgel.

— **Golša in voda.** Na dunajskem prirodoslovnem kongresu je višji štabni zdravnik dr. Taussig iz Sarajeva poročal o golši. Pokazal je vojaški zemljevid, s katerega je razvidno, katere pokrajine v Avstro-Ogrski so po izkušnjah pri naborih v tem oziru najbolj prizadete. Avstroogrska je glede števila golšastega prebivalstva med evropskimi velesilami na prvem mestu; prekaša nas le Švica. Na vsakih 1000 nabornikov pride pri nas 29 takih, ki se morajo radi te hibe izključiti od vojaške službe, to je skoro 3%. Najbolj so okuženi alpski okraji in pa nekateri okraji na severni strani Karpatov. Dr. Taussig zastopa mnenje, da golšo povzroča gorska voda, kateri po vsej priliki manjka neke doslej še nedognane sestavine, ki se nahaja v vodah, ki izvirajo v naplavljenih tleh in ki vzdržuje prizadete vratne žleze v ravnotežju. Razvoj golše vrhu tega zelo pospešuje rastlinska hrana, mesna hrana pa preprečuje ali vsaj ovira. Na ta način si lahko raztolmačimo dejstvo, da se povsod ondi, kjer se gospodarske razmere izboljšajo, opazuje, da je golša in kretenstvo izmed prebivalstva izginilo ali pa se vsaj omejilo. Da primorski prebivalci nimajo golše, je pripisati okolnosti, da se žive večinoma z mesom morskih živali.

— **Kadilnikovo kočo na Golici** je S. P. D. dne 25. t. m. zatvorilo. Obiskovalcev je bilo 1017.

— **Obisk ljudskih šol v Zagrebu.** Na vseh zagrebških ljudskih šolah se je letos vpisalo 4193 otrok, za 160 več nego lani.

— **S krivo prisego je očetovstvo zatajil** 44 letni finančni nadstražnik Dmitar Mraković iz Stubice; zagrebško sodišče ga je zato na šest mesecev težke ječe obsodilo.

— **Zavarovanje zagrebških gasilcev.** Odbor zagrebške prostovoljne požarne brambe je v svoji zadnji seji sklenil, zavarovati vse svoje izvršujoče člane. Zavarovalne premije se plačajo iz društvenih sredstev.

— **Kolera na Ogrskem in na Hrvaškem.** Iz Budimpešte poročajo: Na deželi je zopet 15 oseb obolelo na znakih kolere. — Iz Zagreba se poroča: Deželni vladi je naznanjenih 9 novih slučajev kolere, 3 osebe so na koleri umrle. Dozdaj je na Hrvaškem na koleri obolelo 282 oseb, umrlo jih je pa 131.

— **Afera osješkega poštnega načelnika** Mancjlovića se pojasnjuje tako, da se je Manojlović, proti kateremu se vrši preiskava radi poneverjenja, sam dal zaslišati na sodniji, nakar so ga zaprli.

— **Nove umetniške razglednice.** V zalogi tvrdke Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani je izšla serija 6 umetniških razglednic po slovenskih narodnih pesmih (1—6). Razglednice, ki jih je naslikal znani umetnik H. Smrekar, izborno predstavljajo veselje in trpljenje slovenskega ljudstva po naših narodnih pesmih. Slikarju se je posrečilo, da je s pravim umetniškim razumevanjem v podobi podal vse mišljenje, ki veje iz narodnih pesmi.

— **Podraženo usnje.** Avstrijski kartel usnja za podplate je znatno zvišal cene usnju.

Ljubljanske novice.

lj **Volitev v c. kr. mestni šolski svet ljubljanski** je imelo včeraj popoldne ljubljansko ljudskošolsko učiteljstvo. Vseh stalnih učnih moči je 66, toda k volitvi jih je prišlo le 63. Volitev je vodil sam župan kot predsednik mestnega šolskega sveta. Da je volitev izpadla v prilog liberalcem, se ni čuditi, kajti silen pritisk od vseh strani, kjer je bilo dobiti kaj liberalnega, je oplašil vse omahljivce, da so se pridružili tistim, ki sede pri največjem koritu — v »Učiteljski tiskarni«. Kako so agitirali, o tem je menda najboljša priča ona bolna gospa, ki se je komaj privlekla v volilno dvorano, samo da je pomagala reševati liberalce. — Dobili so pa naši vseeno

po 29 glasov, ker so štirje omaljivci, ki sicer iščejo vsemogoče pomoči pri nas, sedaj volili z nasprotniki, ki imajo po 33 glasov. — Kakor čujemo, se je zopet pri tej volitvi vršila neka nepravilnost. Naši vlože proti volitvi ugovor.

lj **Skrivnostna zaroka,** nova štiridejanska igra našega Silvin Sardenkota, se uprizori v nedeljo, dne 28. septembra, na Ljudskem odru. Začetek točno ob 5. uri. K obilni udeležbi vabi »Šentjakobsko prosvetno društvo«.

lj **Občni zbor Slovenske Filharmonije.** Kakor smo že poročali, se vrši občni zbor Slovenske Filharmonije v soboto, dne 27. t. m., ob osmih zvečer v salonu Mrakove restavracije na Rimski cesti. V slučaju nesklepčnosti se vrši pol ure pozneje nov občni zbor, ki bo sklepal pri vsakem številu navzočih članov. Ker je na dnevnem redu poleg običajnih točk tudi vprašanje nadaljnjega obstoja, se prosi za obilno udeležbo.

lj **Dijaška socialna konferenca v Ljubljani.** Dnevni red: 1. V soboto, 27. septembra ob pol 10. uri dopoldne otvoritev zborovanja. — 2. Referati: a) Ambrožič Matija: O potrebah slovenskega visokošolskega dijaštva; b) dr. Karel Ferluga: O dijaških socialnih institucijah pri drugih narodih in ustanovitev »Slovenske dijaške matice«. — 3. Nadaljevanje popoldne ob 3. uri. — 4. Referati: a) M. R. Lemež: O slovenskih podpornih društvih in njih modernizaciji; b) Peric: O podpornih skladih. — 5. V nedeljo, 28. septembra ob 10. uri dopoldne: a) Debata o delu v jeseni in o izvedbi sprejetih resolucij; b) zaključitev zborovanja. — Zborovanje se vrši v mali dvorani Mestnega doma. Ker se posebna vabila ne bodo razpošiljala, zato vabimo tem potom na naše zborovanje vse one kroge, ki se zanimajo za dijaško socialno vprašanje in zlasti one, ki bi bili pripravljeni sodelovati na polju dijaško-socialnega dela. Zlasti pa vabimo na naše zborovanje dijaštvo, da se odzove to v obilnem številu. O. V. P. O. v Ljubljani.

lj **Poizkušen samomor služkinje.** 26 let stara Marija Bučar, služkinja pri portirju tobačne tovarne Karolu Lavrenčiču, je danes ponoči odprla plinovo cev in se hotela s plinom zadušiti. Dobili so jo v sobi nezavestno. Prepeljali so jo v bolnico, kjer se je zopet zavedla. Služkinja pravi, da se je hotela usmrtiti vsled bojazni, ker je nekoga ovadila pri sodniji.

lj **Znižane dijaške karte za električno cestno železnico.** Na vozovih električne cestne železnice so nalepljeni dvojezični lepaki s sledečim slovenskim besedilom: »Dijaški listi. Mesečni abonement velja za enkratno vožnjo tja in nazaj 4 K; za dvakratno vožnjo 6 K.« — Jasno je, da gre za vožnjo na dan. V prvem slučaju stane vsaka vožnja povprečno malo manj kakor 7 vinarjev, v drugem slučaju pa ravno 5 vinarjev. To znižanje cen je za dijaštvo, ki stanuje daleč od svojih šol, pač velikega pomena. Čudna pa je pri teh lepakih okolnost, da je besedilo venkaj obrnjeno, dočim ljudje, ki se vozijo, besedila ne vidijo.

lj **Nekaj o hrvaškem akademskem šport-klubu.** »Hašk« je predstavitelj športa na Hrvaškem. On je bil prvi, ki je začel gojiti nogomet med brati Hrvati. Letos je slavil svojo desetletnico. Kakor smo že včeraj omenili, ima že eno leto trainerja-profesionala v osebi g. Koželuha, ki je bil preje kot tak zaposlen v Deutschem Fußball-Klubu iz Prage, katero moštvo je bilo lansko leto najboljše v avstrijski nogometni zvezi. Ako nadalje še omenimo, da je bil g. Koželuh učenec trainerja »Slavije« Angleža g. Maddena, povedali smo dovolj. In ta trainer že eno leto trenira »Haška«. Na kako visoko stopnjo je spravil prvo moštvo, se razvidi iz tega, da je »Hašk« letos ob binkoštih premagal celo Angleže, te mojstre nogometa. »Hašk« pošlje tudi v Ljubljano svoje kompletno prvo moštvo, in to v sledeči sestavi: Šuput, Banfič, Kudrna, Gollob, Mijovič, Berman; Tarič, Kastl, Štancl, Najevič, Majer. Lahko rečemo, da tako kompletno moštvo »Hašk« še nikdar ni postavil in vsled tega menimo, da smo dovolj pojasnili, kako moštvo pride v nedeljo v Ljubljano. Upamo, da si tekmo ogledajo ne samo vsi ljubitelji športa, temveč tudi drugo občinstvo, ki bo mogoče baš vsled tekme dobilo zmisel za šport. Zanimanje za tekmo je veliko in opozarjamo občinstvo, da si vsaj sedeže preskrbe v predprodaji pri g. Češarkovi (Šelenburgova ulica) in gdč. Dolenčevi (Prešernova ulica). Ložni sedeži 3 K, zaklopni 2 K, navadni 1 K ; stojišča 60 vin.

lj **Pohvalno priznanje** je tukajšnje c. in kr. korno poveljstvo izreklo: nadporočniku Francu Nejedly 27. domobranskega pešpolka za njegovo izvrstno službovanje kot pionirski častnik o priliki letošnjih bataljonskih vaj; nadporočniku Ernstu Majcen od istega polka za njegovo izvrstno službovanje kot trenski poveljnik ob istih vajah.

lj **Tatvine v trgovinah.** 33letni brezposelni slikarski pomočnik Adolf Perko je v trgovini Marije Rogelj na Sv. Petra cesti večkrat kaj malega kupil. 19. t. m. je pa trgovka pri njegovem odhodu zapazila, da mu izpod suknje vise črni trakovi. Prijela ga je in našla pri njem tri črne predpasnike, ki si jih je skrivoma prilastil. Pri C. J. Hamann je pa Perko izmaknil dve srajci, a so mu prišli kmalu na sled. Policija je Perkota že izročila okrajnemu sodišču.

lj **Žepne tatvine na trgu** so zadnji čas zopet zelo pogoste. Minulo sredo so bili prijavljeni trije slučaji. Prvi se je pripetil na sadnem trgu, kjer je bila neki gospodinji iz žepa ukradena denarnica s 13 kronami; denarnico so našli malo proč na tleh — seveda prazno. Na trgu za perutnino je bila neki izkuharici iz žepa ukradena denarnica s 30 K; k sreči je žena preje plačala nek večji račun pri mesarju, drugače bi bila še ob to svoto. — Na zelenjadnem trgu je bila na isti način neki ženski ukradena denarnica z 22 K. Tatica je povsodi srečno odnesla pete.

lj **Navodilo za izpopolnitev popisovalnih pol za šolsko matico.** Te dni se je pričelo dostavljanje popisovalnih pol za popis šoloobveznih otrok. Hišni gospodar ali njegov namestnik izroči popisovalno polo vsem strankam v hiši, da vpišejo vanjo šoloobvezne otroke. V šolo hoditi so zavezani vsi tukaj stanujoči otroci od dovršenega 6. do dovršenega 14. leta, ne glede na to, ali stanujejo njih starši v Ljubljani, ali ne. V prostoru za opombe je posebej navesti vzrok, zaradi katerega je kak po starosti šoloobvezen otrok oproščen šolskega obiska (n. pr. telesno nerazvit, slep, hrom, duševno zaostal, privatni pouk, izpustnica itd.). Kdor kakega otroka pri popisovanju zataji ali zamolči, ga popiše napačno ali polo prekasno predloži, tisti se kaznuje z globo od 2 do 40 kron; ako bi pa plačati ne mogel, kaznovati ga je z zaporom od 1 do 4 dni. Po tem navodilu pravilno sestavljeno polo morajo hišni gospodarji ali njih namestniki izročiti najkasneje do 10. oktobra mestnemu popisovalnemu uradu v nekdanji Galletovi hiši pri tleh.

lj **S trga.** Danes sta dva Vipavca pripeljala na trg 148 škatulj grozdja in sadja. Jesenskih gob so prinesle kmetice 52 košar in jih prodajale malo posodico za 32 vinarjev. Tržno nadzorstvo je gobe preiskavalo in jih glede na veliko množino primeroma le malo konfiskovalo, t. j. 4 kg, ki so bile črvive in neužitne.

Štajerske novice.

š **Zmede v nemškem taboru.** Boj med Pancem in Hagenhoferjem ter raznimi nemškimi frakcijami pridobiva vedno na ostrosti. Ta boj se je zanesel tudi v Kmetijsko družbo. Celo glavni tajnik Juvan je eden odločnih Pancevih zaveznikov in je baje že na zadnjem občnem zboru, ko se je volil novi odbor, agitiral proti kandidatom, ki jih je postavila Pancu nasprotna stranka (Attemsova). — Zastopniki učiteljstva, uradništva in vojaških penzijonistov so v graškem občinskem svetu sestavili lasten klub, kateremu pripada 14 občinskih svetnikov. S tem je večina graškega občinskega odbora razbita. Nemški nacionalci nimajo več tiste moči, ki je potrebna, da bi prevladali manjšino. Sedaj je najmočnejši socialnodemokratični klub, ki šteje 16 svetnikov. Sumi se, da bo novi klub stopil v zvezo s socialnimi demokrati in bo tvoril ž njimi večino. Nacionalni velikaši so vsled tega grozno zmedeni. Naj se le lasajo!

š **Občinska volitev v Slovenj. Gradcu.** Dne 23. septembra se je vršila občinska volitev v mestni zastop Slov. Gradec. Izvoljeni so v III. razredu kandidati zmerne (stare) stranke s 161 do 165 glasovi, v II. od 29 oddanih z 18 do 27. Tudi v I. razredu je zmagala takozvana »stara« stranka. V odboru je celo nekaj takih, ki čutijo s Slovenci, sicer pa tudi nemških zagrizencev ne manjka. Radikalna nemška stranka je pa pogorela.

š **Središki liberalci se pripravljajo na okrajne volitve.** Iz ormoškega okraja se nam poroča: Pozor somišljeniki! Blaženi mir je vladal nad zemljo in vodami, nad šumami in travniki, med goricami in po cestah našega okraja. Zdaj pa se je začelo neko šumno vrvenje in drvenje: okrajne komisije švigajo sem in tje, merni traki plapolajo po zraku, zaspane ceste pa, ki so čakale že leta in leta na lepšo suknjo, gledajo začudeno okrog sebe in se vprašujejo: »Kaj pa se je zgodilo, da nam hočejo Središčani zdaj naenkrat zmeriti svatovsko oblačilo?« — Vse molči! — Samo naši volilni možje in župani si na tihem šepetajo: »Nove volitve bodo v okrajni zastop!« Iz ljudstva pa se sliši samo en glas: »Le vkup, le vkup, »zgornji in spodnji,« ker takih ljudi ne rabimo v zastopu, ki se nas spominjajo samo tedaj, če pridejo volitve.«

š **Posavje.** Zadnje neurje je napravilo po našem Posavju obilo škode. Največja je škoda v vinogradih. Grozdje poka in gnije. — Pred par dnevi se je klatil po naših krajih nek kranjski liberalec, ki je po gostilnah nabiral naročnike za »Slovenski Narod« in »Narodni list«. Žal, da mu je nekaj poštenih gostilničarjev nasedlo. Ljudje mislijo, da če kako človeče plača par litrov vina, ga morajo vse ubogati. Bi si ti gostilničarji le raje »Slovenca« naročili! — Postaja v Blanci bo v kratkem otvorjena. Čas bi že bil! — Videmski kaplan č. g. Anton Lasbacher je imenovan za mestnega kaplana v Celju. Posavje bo delavnega organizatorja težko pogrešalo. — Opazuje se, da naša stranka prireja v našem teritoriju vse premalo shodov.

š **Graški »jesenski semenj«** so otvorili danes. K otvoritvi je bilo povabljeno tudi predsedstvo zagrebškega zbora.

š **Za sladkosnedneže.** Graškim listom poročajo iz Ljubna, da se je ondi v dveh slaščičarnah izvedla preiskava potom odposlanca deželnega preizkuševališča za živila v Gradcu. Preiskava je odkrila lepe reči. Posoda vsa zarjavela, docela onesnaženi odpadki peciva, ki so bili pripravljeni za zopetno uporabo. Na tleh so stale posode z različnimi mezgami (marmeladami) — vse skrajno nesnažno; v eni teh posod se je spravila k »nevzdramnemu spanju« srednjevelika — miš. Sploh so bili vsi prostori do kraja nesnažni in za slaščičarsko obrt popolnoma neprimerni. Komisija je zaplenila krog 200 kg »slaščic« in jih poslala v Gradec deželnemu preizkuševališču. Da-li se bodo Ljubencem še kdaj sline cedile za slaščicami iz tamošnjih slaščičarn?

š **Nesreča v rudniku.** V premogokopu Rosenthal, rudarsko okrožje Voitsberg-Köflach, se je vdrla premogova plast in ubila rudarja Filipa Krauserja in Franca Kostanjška.

š **Morilec in požigalec.** 25. t. m. je stal pred mariborskimi porotniki 42letni Franc Lenartič, kočar v Murskem vrhu v Slov. goricah, radi požiga. Lenartič je hud žganjar in nasilnež. Poleti leta 1902 je s kuhinjskim nožem zaklal svojo prvo ženo Marijo roj. Plohl in bil za to obsojen na 8 let ječe; odsedel je le 6 let in bil nato pomiloščen. Domov prišedši se je zopet oženil. A kmalu se je tudi z drugo ženo začel prepirati in jo v pijanosti grdo zlostavljati, da je morala večkrat pred njim bežati k drugim ljudem. Tako se je zgodilo tudi 7. junija letos, ko je žena pobegnila k viničarki Kunčič in pri njej ostala. 4. julija je pa Lenartič, ko je prej cel dan pil in zvečer vso ženino obleko razsekal, ponoči zažgal viničarkino kočo, ki je do tal pogorela in sta se obe ženski komaj še rešili. Sodišče je Lenartiča obsodilo na 5 let težke ječe.

š **Požig iz koristolovstva.** Zaprli so mariborskega mesarja in gostilničarja Jožefa Kirbisch in njegovega brata mesarskega pomočnika Konrada Kirbisch, ker sta na sumu, da sta zažgala Kirbischevo hišo v Vozenicah, da bi dobila veliko zavarovalnino. Kirbisch je kupil to posestvo pred enim letom; nedavno je hišo in pridelke zavaroval skupaj za 44.000 K, dasi je bila vrednost neprimerno manjša. Dne 17. septembra nato je hiša pogorela. Veliko okoliščin je pričalo, da je Konrad Kirbisch sam hišo zažgal. Zato so oba brata zaprli.

š **Berač z revolverjem.** K posestnici Frančiški Rus v Dolah pri Brežicah je prišel te dni beračit Franc Bivic. Ker mu ni hotela ničesar dati, je potegnil revolver in jo ustrelil v leve prsi, da se je smrtnonevarno ranjena zgrudila na tla. Nato ji je berač potegnil iz žepa denarnico in zbežal. Streljal je tudi na gospodarja Rusa, ki je hitel na pomoč, a ga ni zadel. Bivica so že zaprli.

š **Oproščen** je bil pri vzklicni obravnavi v Celju g. Franc Ogrizek, župnik v Dramljah, v zadevi Jarnovičeve tožbe glede cerkvenega sedeža.

Primorske vesti.

p **Nadvojvoda Karol Franc Jožef** se je s svojo soprogo Cito in sinom nadvojvodom Otonom pripeljal včeraj v Miramar, kjer ostane štirinajst dni.

p **Italijanski anarhisti na Reki.** Radi neprevidnosti nekega uslužbenca reške policije je v javnost prodrla vest, da so anarhista Bilulicha zaprli; s tem so bili opozorjeni njegovi tovariši, ki so pravočasno pobegnili. Preiskava se nadaljuje. Mejna policija je sklenila vse italijanske delavce v Danubijevi ladjedelnici strogo opazovati, tako tudi delavce v tovarni torpedov, ker obstoja sum, da se pečajo z anarhističnimi načrti.

p **Merey na Brijonih.** Na Brijonskem otoku se mudi avstro-ogrski veleposlanik v Rimu Kajetan pl. Merey. Prišel je iz Ischla. Kakor je znano, se smatra Merey za Berchtoldovega naslednika.

p **Pomanjkanje zdravnikov v Tržiču.** Tekom zadnjih pet let se je prebivalstvo v Tržiču pomnožilo, a število zdravnikov je ostalo neizpremenjeno. Pomanjkanje zdravnikov — samo štirje so tu nastanjeni — je pa tembolj občutno, ker imajo vsi svoje službe in zakonito predpisane opravke ter se vsled tega ne morejo zadostno baviti s privatno prakso. Večkrat se zgodi, da zdravnika v najhujši sili ni pri roki. Bi li ne bilo umestno, da bi se v Tržiču, kjer je dokaj Slovencev, naselil mlad Slovenec, ki razume italijanski? Izhajal bi krasno!

p **Čednosten reguikolo.** V farni cerkvi (!) pri Mariji Pomagaj v Trstu so zasačili v sredo 33 let starega Antona Navo, ko je ravno imel opravka s 13 let staro deklico. Grdeža, ki je prišel šele pred štirimi dnevi nekje od Milana v Trst, so takoj prijeli in zaprli.

p **Ob konja in voz** je prišel v sredo kmetovalec Anton Hrovatin iz koperske okolice. Pustil je bil na trgu stare barijere v Trstu nekoliko časa svoj voz z vprego in je skočil v trgovino nekaj kupit; ko pa se je vrnil, ni bilo ne konja ne voza več.

p **Hrvaških in slovenskih otrok** je letos všolanih v hrvaških šolah v Pulju 1000. Bilo bi jih pa najmanj 2000, ako bi imeli zadosti primernih šolskih stavb in sob.

Razne stvari.

Izboljšanje čeških deželnih financ. Češka deželna upravna komisija je v svoji zadnji seji sklenila državi na račun njenega posojila v znesku 1,200.000 K odplačati prvi obrok v znesku 200.000 K. Iz tega se sklepa, da so se deželne finance izboljšale.

Črnogorski princ Mirko operni skladatelj. Zdraviliški orkester v Monte Carlu je te dni izvajal več točk iz opere, ki jo je bil spisal črnogorski princ Mirko, ko je bil 17 let star. Princ se sedaj mudi v Monte Carlu.

— **Amerikanci postavili poljskemu generalu Kocsiuzku spomenik.** Dne 1. sept. so postavili v mestu West Point slavnemu poljsko-ameriškemu generalu Kosciuzku lep spomenik. Znani poljski junak Tadej Kosciuzko si je pridobil nevenljive zasluge tudi za neodvisnost ameriške ljudovlade. Ni bil le hraber general, ampak tudi eden najboljših inženirjev za časa revolucije v Severni Ameriki proti Angležem. Weit Point se imenuje še danes ameriški Gibraltar. Trdnjavo, ki odpira pot po reki Hudson, je sezidal Kosciuzko. Angleži so hoteli dobiti trdnjavo na vsak način v roke, da bi dobili prosto pot in tako združili obe, severno in južno armado. Zato so hoteli podkupiti hrabrega generala z več tisoč dolarji. Ali zaman. Slavnostni govor je imel ob spomeniku ameriški državni poslanec iz države Taksas, ki je slavil spomin tega velikega junaka. Slavnosti se je udeležilo izvanredno veliko število poljskih naseljencev, ki so peli poljsko himno.

Kdo draži stanovanja? Društvo železničarskih strojevodij v Avstriji s sedežem na Dunaju je strogo socialnodemokratično. Društvo ima nekaj denarja in sklenilo se je, da se kupita na Dunaju dve hiši za en milijon kron. Društvo je iz svojega premoženja plačalo za ti dve hiši komaj eno desetino, za devet desetin pa se je hiši obremenilo potom posojila. Nekateri zlobni jezeke pravijo, da so pri tej kupčiji veliko zaslužili voditelji društva na provizijah. Ko je imenovano društvo hiši prevzelo, pa so strankam takoj povzdignili stanarino za 18 %. Ko je tajnik Ružička na občnem zboru poročal, da se hiši vsled povišanja stanarine obrestujeta pa 11 %, so to udeleženci sprejeli z viharnim navdušenjem. Zdaj se pa vprašamo, kdo dela draginjo? Ali ne bodo drugi posestniki hiš storili isto, ko bodo izvedeli, da je povišalo stanarino društvo, ki je odločno socialnodemokraško, in ki pravijo vedno, da se bore proti vedno naraščajoči draginji? — Potem bo pa zopet vpitje proti meščanskim strankam, češ, da te z neznosnimi cenami stanovanj odirajo ljudstvo, pozabili bodo pa pri tem, da so sami to takoj storili, ko so prišli v srečen položaj, da so lastniki dveh hiš na Dunaju.

Zapiranje trgovin na Ogrskem. Na Ogrskem je stopil te dni v veljavo zakon glede zapiranja trgovin. Doslej so vladale na Ogrskem v tem oziru zelo žalostne razmere. Uslužbenci so morali delati v trgovinah, dokler jim je gospodar ukazal. Sedaj pa je ministrstvo ukazalo, da morajo imeti uslužbenci dnevno najmanj deset ur nepretrganega počitka. Ni se pa še odpravilo nedeljsko delo, ker ej še dovoljeno do 1. ure popoldne. Tudi ob sobotah so trgovine lahko do pol 10. ure zvečer odprte. Ta odredba velja samo za velika mesta in na deželi ostane še naprej po starem. Na Ogrskem imajo v trgovini veliko premoč judje, ki izrabljajo svoje uslužbence, kolikor se le dá. Vlada pa se ne upa proti njim odločno nastopiti. Vendar pa je s to naredbo dana podlaga za socialno skrb uslužbencev.

Z balkona je padel in se ubil znani varšavski izdajatelj časopisov Scoen. Prvič po dolgi bolezni je vstal in šel na balkon; ko se je nagnil čezenj, se mu je zavrtilo v glavi in padel je iz drugega nadstropja na ulico, kjer je obležal mrtev.

Umori na Moravskem. V Kletnu je drenažni delavec Seidler umoril delavsko vdovo, ki zapušča pet majhnih otrok. Morilec je zločin že priznal. — Na polju pri Nesseldorfu so našli umorjeno 22letno dekle Ano Pustejowsky.

Usoda divjih lovcev. V svojem gozdu pri Środi v Poznanju je veleposestnik pl. Jouanne naletel na dva divja lovca in streljal. Eden — sin gostilničarja — se je smrtnonevarno zadet zgrudil, drugemu je bila roka prestreljena. Oba so spravili v inkvizicijsko bolnišnico v Poznanju.

Okraden rumunski knez. Nekemu rumunskemu knezu, ki se mudi v Vichyju, se je pod pretvezo, da je poljska plemkinja

približala neka ženska in mu ukradla 75.000 frankov. Knez ne dovoli policijskega preganjanja.

Krvava drama v blaznici. V peruggijski blaznici je bolniška nadstrežnica iz ljubosumnosti ustrelila dve strežnici, nato pa še sama sebe.

Umrl je v Litomericah slavni etnolog vladni svetnik Blumentritt.

Socialni pregled.

Nevarnost okuženja pri snaženju osebnih vozov na železnici. Danes se vozijo po železnici različni ljudje: bogati in revni, snažni in umazani, pa tudi zdravi in bolni. Splošna higijena zahteva, da se železniški osebni vozovi večkrat osnažijo. Vsak potnik ima gotovo v prvi vrsti pravico, da se vozi v vozovih, ki so snažni in da ni na železnici v nevarnosti, da se ne okužijo vsled bivanja v vozovih, v katerih so se kdaj vozili bolniki ali pa ljudje, kateri ne drže preveč na čistost. Zato pa železnična uprava skrbi, da se vozovi temeljito takoj po porabi osnažijo. Tu pa preti velika nevarnost za uslužbence in uslužbenke, ki opravljajo ta posel. Prah ki so ga nanosili potniki ali pa prah, ki je nastal vsled posušeni pljunkov, ker marsikdo pljuje kar na tla ali pa večkrat tudi zraven pljuvalnika, je veliak nevarnost za snažilno osobje. Železniške uprave se trudijo, kako bi se uredilo snaženje brez prahu. Poskušalo se je že z žaganjem. V voz se je natreslo mokrega žaganja, potem pa se je pometalo. Izkazalo pa se je, da je to silno počasno in tudi zelo težavno, ker se žaganje težko izmete iz premnogih kotov, ki jih ima vsak voz. Vsekakor bo treba stvar urediti tako, da se bo pometalo v vozovih z mokro tvarino, kako, to pa še ni določeno. Velika nevarnost je tudi pri izpraševanju sedežev prvega razreda, kjer so baržunasit sedeži. Prahu je cele oblake pri izpraševanju. Res je, da ima delavec za to nekaj za pred usta, ali to je vse premalo, ker se prah, ki je napolnjen vsakovrstnih bacilov, vleže tudi na obleko, lase, brke, roke itd. Najboljši bi bil v tem oziru samo usnjati sedeži, katere sedaj tudi v prvih razredih vpeljuje južna železnica. Taki sedeži se veliko lažje in tudi temeljiteje snažijo, in to z veliko manjšo nevarnostjo okuženja za uslužbenca. Sedaj se v železniškem ministrstvu bavijo s to stvarjo. Priporočali bi, da bi se delavni čas za te uslužbence kolikor mogoče skrajšal in tudi plače v toliko izboljšale, da ne bi v skrbi za svoj obstanek, stradali. Pri takem delu rabi telo zdrave in tečne hrane. Skrbeti bi se moralo tudi, da dobi ta vrsta uslužbencev posebne higijenične obleke in preskrbeti je, da se bodo pogosto kopali in sploh umivali. Snažnost je za vsakega človeka, posebno pa za uslužbence te vrste, pogoj zdravja. Upamo, da bodo strokovnjaki vse dobro premislili in potem vse najboljše obrnili za varstvo znažilnega osobja železniških osobnih vozov.

Nazadovanje porodov v Nemčiji. Nemški narod se doma v Nemčiji nikakor tako ne množi, kakor bi bilo to potrebno, in so Nemci — sicer odločni nasprotniki Francozov — v tem oziru na isti poti kakor Francozi. Nemci so vsled tega v velikih skrbeh. Dne 19. septembra t. l. se je vršil v Vratislavi 4. kongres v varstvo dojencev, kjer je profesor dr. pl. Gruber priporočal, naj se daje staršem, ki imajo več kakor dva zdrava otroka in si sicer ubožni, državna podpora za vzgojo otrok. Država pa mora tudi delati na to, da se umrljivost dojencev zniža s tem, da se oskrbe za družine zdrava stanovanja, se napravijo javna igrišča za otroke itd.

Monopol na žganje v Rusiji. V Rusiji imajo monopol na žganje. Umevno je, da vlada zato ni naklonjena protialkoholnemu gibanju. V zadnjih štesih mesecih je konsum žganja poskočil za 12'53 % proti konsumu žganja v prvih šestih mesecih lanskega leta, ali za šestkrat več odstotkov, kakor je bilo porodov. Grozne pa so številke, ki kažejo, koliko se je popilo žganja zadnja tri leta v desetih gubernijah na Ruskem. Leta 1910. je znašal konsum žganja na Ruskem 89,542.467 vedrov, leta 1911, 91,650.236 vedrov, leta 1912. 96,500.000 vedrov. Zato pa je čezdalje manj sposobnih mladeničev za vojake in revščina v mestih ravno vsled preobilega žganja neprimerno narašča. Žganje je res velika nesreča in velikokrat pravi vzrok splošne revščine.

Društvo za preskrbo odpuščenih kaznjencev v Nemčiji je na velikanskem shodu prošli teden sklenilo, da se stavi v nemškem državnem zboru predlog, po katerem naj bi bile vse prestane kazni izbrisane in bi ne imele za poznejše življenje kaznovanega nobenih posledic. V popisu personalij pred sodiščem pri zaslišanju prič naj se tudi izpusti rubrika, ali je bil dotični že predkaznovan. S tem se hoče bivše kaznovance zavarovati pred novimi kompromitiranji, ki večkrat povzročajo posameznikom škodo na ugledu pa tudi na premoženju.

V Nemčiji so plačali socialno-demokraški delavci lansko leto 3,688.236 mark strankinega davka.

Odškodnina ponesrečenim delavcem na Angleškem v letu 1911. Na Angleškem je bilo v letu 1911 zavarovanih 7,305.997 delavcev proti nezgodam in boleznim. Smrtno se je ponesrečilo 3988 delavcev, za katere se je izplačalo 615.452 funtov šterlingov (1 funt šterlingov je približno 24 kron), vsled nezgod je bilo 413.294 delavcev za delo nesposobnih in so dobili 2,353.290 funtov šterlingov. Vsled bolezni je umrlo 33 delavcev in se je zanje izplačalo 4703 funtov šterlingov, vsled bolezni je postalo nezmožnih za delo 5737 delavcev, ki so dobili 82.959 funtov šterlingov. Vse podpore so znašale 3,056.404 funtov šterlingov.

Angleške produktivne in nakupovalne delavske zadruge so lani prav lepo napredovale. V zvezi je 1520 samih zadrug, ki so imele lansko leto 2 milijona 876.892 članov. Denarnega prometa so imele zadruge lansko leto 2 milijardi 457,708.220 mark, skupno premoženje pa je narastlo na 265,786.120 m. Te številke so naravnost ogromne. Kongres teh zadrug se je vršil v Aberdeemu in je bilo na njem nad 1500 delegatov. Sklenilo se je, da so zadruge popolno politično nevtralne in da se ne smejo bližati ne eni ne drugi politični stranki. Na ta način so zadruge dosegle tako velikansko moč in le na ta način, da se ne vmešavajo v politiko, bodo rastle in se ohranile. Velikanskega pomena je tudi sklep kongresa, da naj zadruge snujejo vsakovrstna podjetja in sploh vse potrebščine proizvajajo samostojno, kajti le na ta način bo mogoč uspešen boj proti kartelom in trustom.

GLASBA.

* **Domoljubni pevec.** Zbirka ljudstvu priljubljenih pesmi. Pred 20 leti je izdala Tiskarna sv. Cirila v Mariboru dva snopiča narodnih pesmi, ki sta bila že pred leti razprodana. Vedno je zopet posebno mladina povpraševala po teh pesmicah. A ni jih bilo. Zdaj pa je tiskarna sv. Cirila zopet izdala zbirko domačih slovenskih pesmi pod imenom »Domoljubni pevec«. Zbirka obsega 75 najlepših pesmic. Vsem prijateljem slovenske pesmi, posebno pa mladini in društvom to zbirko prav toplo priporočamo. Stane pa komad s poštnino vred 40 vin. Najboljše je, da se znesek pri naročilu vpošlje naprej v znamkah. Naroča se pod naslovom: Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

ALKOHOLIZEM IN ZLOČINI.

Ugodne posledice prepovedi alkohola v nekaterih državah Severne Amerike.

Pariška visoka šola za socialne znanosti je priredila v zadnjem času več predavanj o têmi »Zločini«. Pred kratkim je predaval tudi župan mesta Firminy. Njegova izvajanja so zelo zanimiva in temelje na stavku: »Alkoholizem je vzrok največ zločinov«. Za svojo trditev je navajal uradne policijske podatke nekaterih držav Unije, ki so posebno poučni.

V Severni Dakoti je bilo tekom 9 mesecev pred prepovedjo alkohola naslednje število aretacij v 7 velikih mestih:

radi pijanosti	1492
radi ekscesov in pretepanja	535
radi vseh drugih deliktov	1545
Skupaj	3572

Devet mesecev po prepovedi alkohola pa:

radi pijanosti	302
radi ekscesov in pretepanja	435
radi drugih vzrokov	699
Skupaj	1436

Iz države Pensilvanija, ki je vpeljala prepoved alkohola leta 1908., imamo sledeče podatke:

Aretacije:	1906	1907	1908
radi pijanosti	1277	1434	396
radi nravnih deliktov	1147	912	602
radi ekscesov in telesnih poškodb	792	738	463
radi uboja	56	65	29
radi beračenja	31	17	2
radi tatvine	653	618	537
radi hazardiranja	479	441	271
radi vagabundaže	361	398	267
Skupaj	4796	4623	2567

Nasprotno pa je povzročil preklic prepovedi alkohola takojšnje naraščanje zločinov.

V državi New-Hampshire je v dobi prepovedi alkohola bilo v poboljševalnicah 473 korigendov. Takoj po ukinjenju prepovedi pa je naraslo število interniranih na 838 in štiri leta po tem celo na 2181.

RESTAVRACIJA IN HOTEL JUŽNI KOLODVOR V LJUBLJANI PRODANA.

Na člana »Glavne posojilnice« gosp. Putricha sta narodna zastopnika dr. Novak in dr. Triller tako dolgo pritiskala, da je gosp. Putrich bil primoran prodati svoj hotel pri »Južnem kolodvoru« našim narodnim nasprotnikom, kjer bode baje »Deutschesheim«. Poročilo v »Narodu«, da je hotel kupil gosp. Schrey, ni resnično. Izborni uspehi »Glavne posojilnice«.

Zadnje vesti.

JUŽNA ŽELEZNICA IN ALPSKE DEŽELE.

Gradec, 26. septembra. Danes se je vršil protestni shod alpskih dežela glede na južno železnico. Shoda se je udeležil tudi poslanec dr. Korošec. Kritiziralo se je predvsem gospodarstvo južne železnice, zlasti od leta 60. sem. Sprejela se je soglasno resolucija, da razmere v alpskih in kraških deželah ne dopuščajo, da bi se južni železnici zopet dovolil 7% dodatni tarif na blago. Stavile so se tudi druge zahteve na južno železnico.

GALIŠKE ZADEVE.

Dunaj, 26. septembra. Trgovinski minister Schuster se je odpeljal v Galicijo, da pregleda škodo, ki so jo napravile zadnje povodnji.

ALBANCI SE UPIRAJO PROTI GRKOM.

Atene, 26. septembra. V južni Albaniji je prišlo do krvavih bojev med Albanci in grškimi četami. Grki so Albance decimirali. Tukajšnji vladni krogi izjavljajo, da se je splošni albanski upor aranžiral ravno sedaj, da bi velesile ob določevanju meja potom znanih komisij meje v prilog Albanije modificirale. To se pa po uverjenju tukajšnjih krogov ne bo posrečilo.

GRŠKI KRALJ.

Pariz, 26. septembra. Grški kralj Konstantin in kraljica Zofija obiščeta Pariz oficielno prihodnje leto.

OROŽNIK USTRELJEN.

Sv. Hipolit, 26. septembra. Divij lovci so ustrelili orožnika Karla Walzerja.

VELIKA TATVINA.

Bruselj, 26. septembra. Tu so neznanci dva kovčega neke pariške juvelske firme, v katerih se je nahajalo za 100.000 frankov juvelov, zamenjala z dvema skoro enakima.

ŠESTEDESET NEMŠKIH IN AVSTRIJSKIH ŽELEZNIČARJEV V DISCIPLINARNI PREISKAVI.

Reka, 26. septembra. Velika spedicijska tvrdka je zasledila veliko tihotapstvo saharina preko Saške. Sedaj se je to tihotapstvo odkrilo pri neki železniški nesreči. V osmih osobnih železniških vozovih je bil saharin v svetilkah. 60 nemških in avstrijskih železničarjev je v disciplinarni preiskavi.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 26. septembra 1913.

Pšenica za oktober 1913	10·89
Pšenica za april 1914	11·59
Rž za oktober 1913	8·29
Rž april 1914	8·99
Oves za oktober 1913	7·79
Oves april 1914	8·06
Koruza za maj 1914	6·96

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 *m*, sred. tlak 736·0 *mm*

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v *mm*	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v *mm*
25	9. zveč.	734·9	12·1	sl. zah.	oblačno	
26	7. zjutr.	739·5	9·4	sr. jvzh.	oblačno	0·0
	2. pop.	739·7	14·5	„	pol. obl.	

Srednja včerajšnja temp. 10·8°, norm. 13·5°.

Zahvala.

Podpisani izreka s tem svojo najtoplejšo zahvalo za mnogoštevilno udeležbo pri pogrebu prečastitega gospoda

Frana Dolinar-ja

dekana, kanonika itd.

posebno se zahvali preč. g. generalnemu vikarju J. Flisu, da je v tako pozni uri daroval sv. mašo in vodil sprevod, preč. g. dr. J. Lesarju za cerkven govor, sl. c. kr. okr. sodniji, notarijatu, odbornikom mnogoštevilnih občin, gasilnim društvom, obema šolama, Orlom, Marijini družbi in vsem drugim, ki so v tako ogromnem številu prišli, da pokažejo svoje spoštovanje in ljubezen do umrlega. Naj bo priporočen v gorečo molitev!

Ribnica, dne 25. sept. 1913.

Engelbert Rakovec,
župni upravitelj.

2961

Čevljarskega pomočnika

sprejme takoj za mešano delo V. PAVLIČ, čevljar v Št. Vidu nad Ljubljano. 2950 3

Potrebujem za takojšnji nastop dobrega

kamnoseškega pomočnika

kateri je vajen delati marmor in nagrobne spomenike. Plača po dogovoru. **MARTIN RADAJ, kamnosek, Čatež ob Savi, železniška postaja Brežice.** 2962 2

EKSISTENCO

ali stranski zaslužek dobe gospodje in gospe z agenturami v tu- in inozemlju raznih strok. 24 ponudeb proti 80 vin. v znamkah pošilja „Universal-Verlag", Dunaj II, Schüttelstraße 93, Mezz. 5.

Sprejmem takoj

dva pomočnika

dobra, izurjena delavca

za čevljarsko obrt.

Henrik Veit, čevljarski mojster, Jesenice, Gorenjsko. 2960 2

TEHNIČNI BIRO IN STAVBENO PODJETJE

CENTRALA: LJUBLJANA, RESLJEVA CESTA ŠT. 26 (POLEG PLINARNE),

ING. UHLIR — LJUBLJANA

Beton, Železobeton, Mostovi, Stropi, Dvorane, Zazidki turb'n

Strokovna izvršitev vseh vrst načrtov, Prevzetje zgradb, Tehnična mnenja

Vodovodi, Električne centrale, Turbine, Mlini, Žage, Opekarne, Moderne apnenice

Obisk strokovnih inženirjev na željo

PODRUŽNICE: GORICA, TRST, ZAGREB.

Književnost.

Nauk o serviranju. Za naše razmere prav značilno notico je prinesel »Gostilničarski Vestnik« in sicer oziraje se na to, kako se sega po prepotrebni strokovni knjigi »Nauk o serviranju«, ki je nujno potrebna za vsako boljšo gostilno in privatno hišo. Notica se glasi: Kakor se je pokazalo, segajo po knjigi najmanj oni, katerim je namenjena, namreč gostilničarji, gostilničarke, natakarji in natakarice. Dosedaj so segle po tej knjigi bolj privatne hiše, pogreša pa se močno gostilničarje. Zlasti je značilno znamenje današnjega časa, da se za to bore malo zmenijo gostilne po naših mestih, trgih in letoviščih, od katerih bi človek pač upravičeno pričakoval, da sežejo po knjigi. V naših mestih, kakor v Ljubljani, Kranju, Škofjiloki, Kamniku, Novemmestu, Idriji, Postojni itd. je sedaj v tem oziru le par častnih izjem, o izvenkranjskih mestih pa sploh ne govorimo. Še slabše je z našimi letovišči. Bled, Bohinj, Kranjska gora itd. so skoraj popolnoma izostali. Zastonj človek ugiba, kaj je temu vzrok. Morda se povsod misli, da glede pravilne postrežbe ni treba nikakkega teoretičnega znanja? Morda se pa tudi misli, da se pri nas že zadosti zna, in da bi nekoliko več znanja škodovalo? Najbrže si vse želi, da naj ostane lepo pri starem? Čemu neki moderniziranje, ko so naši gostje večinoma zadovoljni, da se jim prinese zahtevano vino in kranjsko klobaso in je s tem že vsa postrežba pri kraju. Človeka boli srce, ko o vsem tem razmišlja, ko uvideva, kaka malodušnost in brezbrižnost vlada med nami, in upravičeno se izprašuje, ali sploh smemo še zahtevati napredek. Pač res žalosten pojav. Za strokovno slovstvo menda še nismo zreli. Dostavljamo, da se knjiga lahko naroča tudi pri Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Šenoa - Starogorski, Kletva. Roman. Cena 1 K 40 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Šenoa je najboljši hrvatski romanopisec in je žal le premalo znan med Slovenci. Navedena knjiga nam v lepem prevodu podaja enega najkrasnejših njegovih romanov, ki se bo gotovo v najkrajšem času priljubil med slovenskim narodom.

KATOLIŠKA BUKVARNA V LJUBLJANI.

Sanatorium Emona v Ljubljani, Komenskega ulica 4.

Privatno zdravišče za notranje in kirurgične bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. kir. odd. dež. boln.

Krojaški pomočnik za boljše in trajno delo se sprejme takoj pri J. Mikolič, Novomesto.

Učenka 2861

se sprejme v **kolonijalno trgovino v Ljubljani** z dovršeno šolsko izobrazbo, 15 do 16 let staro. Sprejme se le taka, ki je lepega vedenja in pod nadzorstvom starišev. — **Ponudbe: Glavna pošta, predal 121.**

Mlekar

ki je abs. tudi mlek. šolo, **išče službe.** Ponudbe na upravo lista pod št. **2901.** 2901 3—1

2939

RAZPIS.

Krajni šolski svet na Dobrovi odda ponudbenim potom dela in dobave za

zgradbo petrazredne ljudske šole

in sicer:

1. Zidarsko delo.
2. Železobetonski stropi.
3. Dobava železja.
4. Kamnoseško delo.
5. Umetno-kamnoseško delo.
6. Tesarsko delo.
7. Kleparsko delo.
8. Mizarsko delo.
9. Ključarsko delo.
10. Pleskarsko delo.
11. Pečarsko delo.
12. Steklarsko delo.
13. Slikarsko delo.
14. Zastori za okna.
15. Vodovod.
16. Strelovod.

Pri zidarskem delu je pri vsaki točki tudi pristaviti ceno brez dobave materijala. Ponudbi za vodovod je priložiti načrt in po enotnih cenah sestavljen stroškovnik. Vsa dela se oddajo skupno ali pa posamezno enemu, oziroma več podjetnikom. Z delom se bode moralo takoj po oddaji pričeti in stavbo pri ugodnem vremenu še letos pod streho spraviti in na vsak način do 1. septembra 1914 popolnoma dokončati.

Vsi ponudbeni pripomočki, izkazi posameznih del in dobav, splošni in posebni stavbeni pogoji, se dobivajo, dokler so na razpolago, proti odškodnini lastnih stroškov, **v občinski pisarni na Dobrovi,** kjer so tudi stavbni načrti na vpogled izloženi vsak dan od 10. ure dopoldne do 2. ure popoldne. Ponudbe morajo biti po predpisanem vzorcu sestavljene, s kolekom za 1 K kolekovane in podpisane, tu se jim mora priložiti dotični izkaz dela, v katerem morajo biti ponujene enotne cene zapisane s številkami in besedami.

Razentega je dodati 5% vadij, izračunan po skupni ponujeni svoti, v v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Tako opremljene ponudbe je oddati v zapečatenih zavitkih, ki nosijo napis: **„Ponudba za zgradbo ljudske šole na Dobrovi“,** najpozneje do 12. oktobra 1913 do 12. ure opoldan v zgoraj navedeni pisarni na Dobrovi.

Vadij bo v slučaju sprejetja ponudbe ostal kot varščina podjetnika za pravilno izpolnitev prevzetih dolžnosti.

Krajni šolski svet si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Krajni šolski svet na Dobrovi pri Ljubljani,

dne 23. septembra 1913.

Anton Laznik
župan in predsednik krajnega šolsk. sveta.

!

1 poštni zavitek
(3 kg netto)
popolnoma naravnega
sirupa iz malin
pošlje franko po poštnem povzetju za K 5·60 c. kr. dvorni založnik lekarnar **G. Piccoli, Ljubljana, Kranjsko.** Pošilja se tudi v sodčkih in v sterilizir. steklenicah.

2961

Serravallo
železnato Kina-Vino
Higienična razstava na Dunaju 1906:
Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.

Povzroča slast do jedi, **okrepča** živce, zboljša kri in je **rekonvalescentom in malokrvnim** zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.
Izborni okus.
Večkrat odlikovano.
Nad 8000 zdravniških spričeval.
J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

Šolske knjige

v najnovejših izdajah za ljudske, meščanske, srednje in vse druge šole se dobe v

KATOLIŠKI BUKVARNI V LJUBLJANI

kjer so tudi seznamki knjig za vse šole brezplačno na razpolago.

Brezplačno se dobe dalje tudi sledeči najnovejši katalogi naše knjigarne:

1. Splošni katalog slovenskih knjig, ki obsega tudi novosti književnega trga.
2. Katalog molitvenikov in drugih nabožnih knjig.
3. Katalog glasbenih del (cerkvene in svetne glasbe).
4. Cenik učil in šolskih tiskovin.

Priporočamo tudi:

Prof. I. Grafenauer, **Zgodovina novejšega slovenskega slovstva.**
I. *Od Pohlina do Prešerna* K 2·—, vez. K 2·80.
II. *Doba narodnega prebujenja* K 6·20, vez. K 7·20.

Prof. dr. I. Šlebinger, **Slovarček nemškega in slovenskega jezika,** K 1·20, vez. K 1·80. Obsega nemško oblikoslovje.

Arhitekt C. Koch, **Načrt Ljubljane** v dveh barvah K —·30, v petih barvah K —·50.

Prof. I. Grafenauer, **Zbirka slovenskih povesti:**
I. I. Ogrinec, *Vojni mir ali poganstvo in krst.* Povest iz časa pokrščevanja Slovencev. K —·60.
Fr. S. Finžgar, **Pod svobodnim solncem.** Povest davnih dedov, dva zvezka K 6·80, vezana K 8·80.
— **Naša kri.** Igrokaz v širih dejanjih, K 1·40, vez. K 2·50.

Ant. Medved, **Poezije II. del.** K 4·—, vez. K 5·40.

S. Sardenko, **Roma.** Poezije. K 2·—, vez. K 3·20.

Ant. Medved, **Kacijanar.** Tragedija v petih dejanjih. K 1·40, vez. K 2·40.

Dr. A. Ušeničnik, **Socijologija.** K 8·50, vez. K 10·80.

Dr. A. Mahnič, **Več luči.** Iz Rimskega katolika zbral dr. A. Ušeničnik, K 3·—, vez. K 4·40.

Urbanus, **Knjiga o lepem vedenju.** K 3·—, vez. K 4·—.

2711

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Tisk: »Katoliške Tiskarne«. Odgovorni urednik: **Jožef Gostinčar,** državni poslanec.